

Almannamálaráðið

Lögtingið

Dagfesting: 6. mars 2019
Mál nr.: 17/01034
Málsviðgjört: HEIP
Eftirkannað: 5. februar 2019

Lögtingsmál nr. 145/2018: Uppskot til lögtingslóg um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin (Tvingsilslógin)

Uppskot til

Lögtingslóg

um

tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin (Tvingsilslógin)

Kapittul 1

Virkið, allýsingar, endamál o.a.

Virkið

§ 1. Lögtingslógin fevnir um persón við týðandi sálarligum virkistarni, ið fær tænastr, skipaðar sambært kapitlunum 5 og 6 í vælferðarlógini, ella tænastr, skipaðar sambært lögtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m., og ið ikki gevur samtykki ella hevur førleika at geva samtykki.

Stk. 2. Lögtingslógin fevnir eisini um persón, ið hevur fingið dóm og er fevndur av § 49, stk. 2 í vælferðarlógini.

Stk. 3. § 17 og kapitlul 6 fevna eisini um persón, ið er fevndur av persónsskaranum í lögtingslóg um barnavernd.

Allýsingar

§ 2. Sambært hesi lögtingslóg galda hesar allýsingar:

- 1) Inntriv: Tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin.
- 2) Myndugleiki:
 - a) Almannaverkið, og
 - b) Tórshavnar kommuna, og kommunalu samstørvini, ið skipað eru sambært lögtingslóg um kommunalt samstarv um heimatænastr, eldrarøkt v.m.
- 3) Leiðsla:
 - a) Avvarðandi leiðsla innan tænastr, ið eru skipaðar sambært vælferðarlógini,
 - b) avvarðandi leiðsla innan tænastr, ið eru skipaðar sambært lögtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m., og
 - c) avvarðandi leiðsla innan tænastr, ið eru skipaðar sambært lögtingslóg um barnavernd.

- 4) Starvsfólk:
 - a) Avvarðandi starvsfólk, ið starvast innan tænastr, ið eru skipaðar sambært vælferðarlógini,
 - b) avvarðandi starvsfólk, ið starvast innan tænastr, ið eru skipaðar sambært lögtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m., og
 - c) avvarðandi starvsfólk, ið starvast innan tænastr, ið eru skipaðar sambært lögtingslóg um barnavernd.
- 5) Bútilboð: Bústaður, ið er skipaður sambært vælferðarlógini, lögtingslóg um barnavernd ella lögtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m.
- 6) Dagtilboð: Dagtilboð, ið er skipað sambært vælferðarlógini ella lögtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m.
- 7) Býli: Kamar, íbúð o.tíl. í bútilboði, ið er skipað sambært vælferðarlógini, lögtingslóg um barnavernd ella lögtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m.
- 8) Avvarðandi: Maki, tann ella tey, ið hava foreldramyndugleika, verji, systkin, børn ella onnur, ið standa persóninum nær.

Nýtsla av inntrivi

§ 3. Inntriv verður einans nýtt, tá tað er neyðugt. Inntriv skal ongantíð setast í staðin fyri umsorgan, røkt og sosialnámsfrøðiligan stuðul.

Stk. 2. Áðrenn inntriv verður sett í verk, skal persónurin hava fingið høvi at viðvirka.

Stk. 3. Persónurin, advokatur hansara og avvarðandi skulu fáa høvi frá myndugleikanum at gera sínar viðmerkingar til inntriv, ið krevur góðkenning frá tvingsilsnevndini.

Stk. 4. Inntriv kann einans setast í verk sambært ásetingum í hesi lögtingslóg.

Stk. 5. Inntriv skal altíð vera rímligt í mun til ætlaða endamálið. Kann endamálið røkkast við minni víðfevndum inntrivi, skal hetta setast í verk áðrenn.

Stk. 6. Inntriv skal setast í verk á mest varliga hátt, skal ongantíð vara longur enn neyðugt og steðgast í stundini, um grundarlag ikki longur er fyri inntrivinum.

Tvingsilsnevndin

§ 4. Landsstýrismaðurin setir eina nevnd í málum um tvingsil at taka avgerð um góðkenning av inntrivi sambært hesi lögtingslóg og góðkenning sambært § 51, samanber § 50, í vælferðarlógini. Avgerð um góðkenning verður framd við støði í tilmæli sambært § 24 í hesi lögtingslóg og § 51 í vælferðarlógini. Harumframt tekur nevndin avgerð í kærumáli sambært § 30. Nevndin tekur avgerð um gildistíð á inntrivi, samanber § 29 og tekur avgerð sambært § 24, stk. 4, samanber § 24, stk. 3.

Stk. 2. Tvingsilsnevndin er samansett við einum føstum nevndarlimi og fleiri serkønum nevndarlimum.

Landsstýrismaðurin tilnevnir fasta nevndarlimin, ið er formaður, og serkønu nevndarlimirnar. Fasti nevndarlimurin skal vera royndur lögfrøðingur. Serkønu nevndarlimirnir verða valdir millum persónar, ið eru serkønar innan sosialnámsfrøði, heilsurøkt, sjúkrarøkt, sálarfrøði og sálarsjúkuføði.

Landsstýrismaðurin velur 1 varalim fyri fasta nevndarlimin. Varalimurin skal vera royndur lögfrøðingur.

Stk. 3. Tá nevndin tekur avgerð, luttekur formaðurin og tveir serkønar nevndarlimir. Formaðurin ger av, hvørjir av serkønu nevndarlimunum skulu luttaka í nevndarviðgerðini. Í serligum førum kann formaðurin gera av, at fleiri enn tveir serkønar nevndarlimir luttaka í nevndarviðgerðini.

Stk. 4. Tvingsilsnevndin kann leita sær aðra serkøna hjálp til at stuðla undir nevndarviðgerðina.

Stk. 5. Avgerðir í tvingsilsnevndini verða tiknar við vanligum atkvøðumeiriluta. Stendur á jøvnum, er formansins atkvøða avgerandi.

Stk. 6. Tvingsilsnevndin skal eftir áheitan ella kann av sínum eintingum geva myndugleikanum, persóninum, advokati hansara ella avvarðandi høvi til munnliga ella skrivliga at bera fram sjónarmið ella at lýsa evni gjøllari.

Stk. 7. Í málum viðv. §§ 10, 13, 14 og 25 og kapitlunum 4 og 5 skal avgerð nevndarinnar vera tikin skjótast gjørligt og í seinasta lagi 7 dagar eftir, at tilmælið sambært § 24 er móttikið.

Stk. 8. Í øðrum málum skal avgerð nevndarinnar vera tikin í seinasta lagi 30 dagar eftir, at tilmælið sambært § 24, frágreiðing sambært § 24, stk. 4 ella tilmælið sambært § 51 í vælferðarlógini er móttikið. Er avgerð ikki tikin innan nevndu freist, skal avgerðin verða tikin skjótast gjørligt, og orsøkin fráboðast myndugleikanum og avvarðandi.

Stk. 9. Fasti nevndarlimurin, varalimur hansara og serkønu nevndarlimirnir eru valdir fyri 4 ár í senn og fáa samsýning, ið landsstýrismaðurin ásetir.

Stk. 10. Føroya Kærustovnur er skrivstova hjá tvingsilsnevndini.

Stk. 11. Tvingsilsnevndin førir yvirtilt yvir avgerðir um góðkenning, móttiknar fráboðanir og frágreiðingar sambært hesi løgtingslóg og greinar og lýsir hesar árliga í årsfrágreiðing.

Hjálp frá løgregluni

§ 5. Myndugleikin kann heita á løgregluna um hjálp, tá inntriv verður framt sambært §§ 6, 10, 13 og 14 og kapitlunum 4 og 5.

Kapittul 2 Inntriv móti persóni í bráðfeingis støðum o.a.

Halda persóni føstum í bráðfeingis støðum

§ 6. Starvsfólk kann í bráðfeingis støðum taka avgerð um at halda persóni føstum ella leiða persón í annað ólæst tilhaldsrúm, tá

- 1) vandi er fyri, at persónurin kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda, og

- 2) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyri vandanum.

Stk. 2. Starvsfólk kann í serligum bráðfeingis støðum taka avgerð um, at tilhaldsrúm fyribils skal læsast. Í slíkum førri skal persónurin vera undir støðugum eftirliti, og tilhaldsrúmið skal vera egnað at hýsa persóninum og egnað í mun til eftirlit.

Stk. 3. Starvsfólk kann í bráðfeingis støðum halda persóni føstum ella leiða persónin í annað ólæst tilhaldsrúm, um vandi er fyri, at persónurin ger stóran skaða ella oyðileggur lutir, ið ikki eru hansara egnu.

Stk. 4. Starvsfólk kann í bráðfeingis støðum føra persón aftur hagar, hann fór frá, tá

- 1) vandi er fyri, at persónurin kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda,
- 2) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyri vandanum, ella
- 3) inntrivið er neyðugt, grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina hjá persóni undir 18 ár, og
- 4) tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsomum skaða á heilsu ella menning hjá persóni undir 18 ár.

Stk. 5. Leiðslan ella starvsfólk skal í stundini kunna avvarðandi um, at persónur er læstur inni í einum tilhaldsrúmi sambært stk. 2.

Vísa persóni á leið

§ 7. Starvsfólk kann kropsliga vísa persóni á leið, tá hetta er neyðugt fyri at veita røkt, stuðul og umsorgan og við atliti at trygd og trivnaði hjá persóninum, teimum, ið hann búleikast saman við, ella starvsfólki.

Kapittul 3 Inntriv móti persóni við týðandi sálarligum virkistarni

Ávaringarskipan og peilingarskipan

§ 8. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevdina um at nýta ávaringarskipan og peilingarskipan fyrir eitt avmarkað tíðarskeið til persón við týðandi sálarligum virkistarni, tá

- 1) vandi er fyrir, at persónur kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda, og
- 2) viðurskiftini í einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyrir hesum vanda.

Stk. 2. Stavar týðandi sálarliga virkistarnið sambært stk. 1 frá sjúku, ið er í menning og gongur afturá, kann leiðslan gera av at seta ávaringarskipan og peilingarskipan í verk, uttan so, at persónurin setir seg upp ímóti hesum. Avgerðin skal takast í samráði við avvarðandi og vera grundað á skjalfestar upplýsingar um heilsustøðuna hjá persóninum.

Stk. 3. Um persónurin setir seg upp ímóti nýtsluni av ávaringarskipan og peilingarskipan sambært stk. 2, leggur myndugleikin tilmæli sambært stk. 1 fyrir tvingsilsnevdina. Tilmæli kann harafturat leggjast fyrir tvingsilsnevdina sambært stk. 1, um avvarðandi ikki taka undir við avgerð hjá leiðsluni sambært stk. 2.

Stk. 4. Avvarðandi kunnu á serligum oyðublaði søkja myndugleikan um at fáa loyvi at taka í nýtslu ávaringarskipan og peilingarskipan, treytað av, at viðurskiftini eru fevnd av stk. 1 ella 2.

Stk. 5. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um, hvørjar ávaringarskipanir og peilingarskipanir eru loyvdar og treytir hesum viðvíkjandi og treytir í sambandi við loyvi at nýta ávaringarskipan og peilingarskipan sambært stk. 4, undir hesum m.a. reglur um gjald, umvæling, útskifting og dagføring av ávaringarskipan og peilingarskipan, umframt ábyrgd av nýtsluni.

Serlig upplatingarskipan til úthurð

§ 9. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevdina um at nýta serliga upplatingarskipan til úthurð fyrir eitt avmarkað tíðarskeið í dagtilboði og bútilboði til persón við týðandi sálarligum virkistarni, tá

- 1) vandi er fyrir, at persónur kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda,
- 2) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyrir vandanum, og
- 3) støðan í tí einstaka førinum ikki einans kann loysast sambært § 8.

Stk. 2. Um serlig upplatingarskipan til úthurð verður sett í verk, skulu aðrir persónar, ið ikki eru fevndir av inntrivinum, ikki verða nervaðir av hesum.

Halda persóni aftur og føra hann aftur

§ 10. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevdina um at halda persóni við týðandi sálarligum virkistarni aftur fyrir eitt avmarkað tíðarskeið, til tess at forða honum í at fara avstað ella føra hann aftur hagar, hann fór, tá

- 1) vandi er fyrir, at persónur kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda,
- 2) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyrir vandanum, og
- 3) støðan í tí einstaka førinum ikki einans kann loysast sambært §§ 8 og 9.

Halda persóni føstum í sambandi við reinføri og grundleggjandi tørv

§ 11. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevdina um at halda persóni við týðandi sálarligum virkistarni føstum fyrir eitt avmarkað tíðarskeið, um tað er alneyðugt til tess at røkja umsorganarskylduna í støðum, ið snúgva seg um reinføri og grundleggjandi tørv hjá persóninum.

Stk. 2. Stavar týðandi sálarliga virkistarnið sambært stk. 1 frá sjúku, ið er í menning og gongur afturá, kann leiðslan gera av at halda persóni føstum, uttan so, at persónurin setir seg upp ímóti hesum. Avgerðin skal takast í samráði við avvarðandi og vera grundað á skjalfestar upplýsingar um heilsustøðu hansara.

Stk. 3. Um persónurin setir seg upp ímóti at verða hildin fastur sambært stk. 2, leggur myndugleikin tilmæli sambært stk. 1 fyrir tvingsilsnevdina. Tilmæli kann

harafturat leggjast fyrir tvingsilsnevndina sambært stk. 1, um avvarðandi ekki taka undir við avgerð hjá leiðsluni sambært stk. 2.

Nýtsla av hjálparráði at verja móti skaða

§ 12. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevndina um at nýta hjálparráð at verja móti skaða fyrir eitt avmarkað tíðarskeið til persón við týðandi sálarligum virkistarni, tá

- 1) vandi er fyrir, at persónurin kann koma sær sjálvum í vanda, og
- 2) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyrir vandanum.

Stk. 2. Stavar týðandi sálarliga virkistarnið sambært stk. 1 frá sjúku, ið er í menning og gongur afturá, kann leiðslan gera av at nýta hjálparráð at verja móti skaða, uttan so, at persónurin setir seg upp ímóti hesum. Avgerðin skal takast í samráði við avvarðandi og vera grundað á skjalfestar upplýsingar um heilsustøðu hansara.

Stk. 3. Um persónurin setir seg upp ímóti nýtsluni sambært stk. 2, leggur myndugleikin tilmæli sambært stk. 1 fyrir tvingsilsnevndina. Tilmæli kann harafturat leggjast fyrir tvingsilsnevndina sambært stk. 1, um avvarðandi ekki taka undir við avgerð hjá leiðsluni sambært stk. 2.

Stk. 4. Persónur skal ekki verða veruliga tálmaður í sínum flytferi í sambandi við nýtslu av hjálparráði at verja móti skaða.

Stk. 5. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um m.a., hvørji hjálparráð eru loyvd og treytir hesum viðvíkjandi.

Flyting uttan samtykki

§ 13. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevndina um, at ein persónur, ið ekki býr í bútilboði, og sum setir seg upp ímóti at flyta ella vantar førleikan at geva samtykki, skal flyta í eitt bútilboð, tá

- 1) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt til tess, at viðkomandi kann fáa neyðugu hjálpina sambært

vælfærðarlógini ella lógtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m.,

- 2) hjálpin ekki kann veitast á verandi bústaði hansara,
- 3) persónurin kann koma sær sjálvum í vanda, og
- 4) tað er skilaleyst ekki at fremja eina flyting av persóninum.

Stk. 2. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevndina um, at ein persónur, ið ekki býr í bútilboði, ið hevur týðandi sálarligt virkistarn, ið stavar frá sjúku, ið er í menning og gongur afturá, ið ekki setir seg upp ímóti at flyta, men sum vantar førleikan at geva samtykki, skal flyta í eitt bútilboð, tá

- 1) hjálpin ekki kann veitast á verandi bústaði, og
- 2) tað verður mett mest hóskandi fyrir umsorganina, ið veitast skal persóninum.

Stk. 3. Metingin í sambandi við tilmælið hjá myndugleikanum sambært. stk. 1 og stk. 2 skal ætla um, avvarðandi kunnu geva persóninum neyðuga hjálp og umsorgan.

Stk. 4. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevndina um, at ein persónur, ið setir seg upp ímóti at flyta ella vantar førleikan at geva samtykki, ið býr í einum bútilboði, skal flyta í eitt annað bútilboð ella býli, tá

- 1) núverandi bútilboð ella býli verður umbyggt ella gjørt í stand,
- 2) núverandi bútilboð verður niðurlagt ella lagt saman,
- 3) neyðug hjálp og umsorgan ekki kann veitast í bútilboðnum ella býlinum, ella
- 4) flyting í annað bútilboð verður mett besta loysnin fyrir persónin í mun til at varðveita tilknýti til avvarðandi.

Stk. 5. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um flyting sambært stk. 4, undir hesum nær flyting er fyríbils, og nær hon er endalig, undir hvørjum umstøðum persónurin kann flytast, og samskipan við aðrar myndugleikar í mun til flyting.

Flyting uttan samtykki vegna hóttandi atburð og vanda fyrir búfólk og starvsfólk

§ 14. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevdina um, at ein persónur, ið hevur týðandi sálarligt virkistarn, og sum býr í bútilboði, og ið setir seg upp ímóti at flyta ella vantar førleikan at geva samtykki, skal flyta til eitt annað bútilboð ella býli, tá

- 1) viðkomandi er til vanda fyrir ella vísir ein hóttandi atburð móti øðrum búfólki ella starvsfólki,
- 2) mett verður, at tað er skilaleyst fyrir trygdina hjá hinum búfólkunum og starvsfólkunum ikki at flyta viðkomandi,
- 3) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt, og
- 4) tað kann vísast á, at nýggja bútilboðið ella býli betur hósakar seg til ítøkiliga tørvin hjá persóninum, undir hesum at tørvin á neyðugari umsorgan og røkt.

Kapittul 4

Inntriv móti persóni, undir 18 ár

Halda persóni undir 18 ár aftur og føra hann aftur

§ 15. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevdina um at halda persóni undir 18 ár føstum fyrir eitt avmarkað tíðarskeið, til tess at forða honum í at fara avstað ella føra hann aftur hagar, hann fór, tá

- 1) inntrivið er neyðugt, grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina, og
- 2) at tað er eyðsýndur vandi fyrir álvarsomum skaða á heilsu ella menning hjá persóninum.

Flyting uttan samtykki vegna hóttandi atburð og vanda fyrir búfólk og starvsfólk

§ 16. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevdina um, at ein persónur undir 18 ár, ið býr í bútilboði, og ið setir seg upp ímóti at flyta, skal flyta í eitt annað bútilboð ella býli, tá

- 1) viðkomandi er til vanda fyrir ella vísir ein hóttandi atburð móti øðrum búfólki ella starvsfólki,
- 2) mett verður, at tað er skilaleyst fyrir trygdina hjá hinum búfólkunum og starvsfólkunum ikki at flyta viðkomandi,
- 3) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt, og
- 4) tað kann vísast á, at nýggja bútilboðið ella býli betur hósakar seg til ítøkiliga tørvin hjá persóninum, undir hesum at veita honum neyðuga sosialnámsfrøðiliga viðgerð.

Forða fyrir atgongd til og eftirlit við internet og telefon

§ 17. Myndugleikin leggur tilmæli um at hava eftirlit við nýtsluni av interneti og telefon fyrir eitt avmarkað tíðarskeið fyrir tvingsilsnevdina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin hevur eftirlit við nýtsluni av telefon og interneti hjá persóni undir 18 ár, ið býr í bútilboði.

Stk. 2. Tilmælið skal vera grundað á,

- 1) at eftirlitið er mett neyðugt, grundað á trygd, skilhald og sosialnámsfrøðiligu viðgerðina, og
- 2) at tað er eyðsýndur vandi fyrir álvarsomum skaða á heilsu ella menning hjá persóninum.

Stk. 3. Myndugleikin leggur tilmæli um at forða fyrir atgongd at nýta telefon og internet í avmarkað tíðarskeið fyrir tvingsilsnevdina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin kann forða, heilt ella partvíst, fyrir nýtslu av telefon og interneti hjá persóni undir 18 ár, ið býr í bútilboði.

Stk. 4. Tilmælið skal vera grundað á,

- 1) at forðingin er mett neyðug, grundað á trygd, skilhald og sosialnámsfrøðiligu viðgerðina,
- 2) at tað er eyðsýndur vandi fyrir álvarsomum skaða á heilsu ella menning hjá persóninum, og
- 3) at mett verður, at støðan ikki kann loysast sambært stk. 1.

Stk. 5. Uttan mun til stk. 1 og 3 skal persónurin altíð ótarnaður kunna samskipta við almennar myndugleikar ella advokat.

Stk. 6. Leiðslan kann í heilt serligum føri taka fyribils avgerð um at seta inntriv sambært stk. 1 og 3 í verk, um mett verður, at inntrivið ikki kann bíða.

Kapittul 5

Inntriv móti persóni, ið er fevndur av § 49 í vælferðarlógini

Halda persóni aftur og føra hann aftur

§ 18. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni, ið er fevndur av § 49, stk. 1 í vælferðarlógini, aftur fyri eitt avmarkað tíðarskeið, til tess at forða honum í at fara avstað ella føra hann aftur hagar, hann fór, tá

- 1) vandi er fyri, at persónur kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda,
- 2) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyri vandanum, ella
- 3) inntrivið er mett neyðugt við atlitni at trygdini, umframt at tálma ella tarna brotsverki.

Stk. 2. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni, ið er fevndur av § 49, stk. 2 aftur fyri eitt avmarkað tíðarskeið, til tess at forða honum í at fara frá bútilboðnum og føra hann aftur til bútilboðið, tá

- 1) inntrivið er neyðugt, grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina,
- 2) tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsomum skaða á heilsu ella menning hjá persóninum, ella
- 3) inntrivið er mett neyðugt við atlitni at trygdini, umframt at tálma ella tarna brotsverki.

Flyting uttan samtykki vegna hóttandi atburð og vanda fyri búfólk og starvsfólk

§ 19. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um, at ein persónur, ið er fevndur av § 49 í vælferðarlógini, ið býr í bútilboði, og ið setir seg upp ímóti at flyta ella vantar førleikan at geva samtykki, skal flyta til eitt annað bútilboð ella býli, tá

- 1) viðkomandi er til vanda fyri ella vísir ein hóttandi atburð móti øðrum búfólki ella starvsfólki,
- 2) mett verður, at tað er skilaleyst fyri trygdina hjá hinum búfólkunum og starvsfólkunum ikki at flyta viðkomandi,
- 3) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt, og
- 4) tað kann vísast á, at nýggja bútilboðið ella býlið betur hóskar seg til ítøkiliga tørvin hjá persóninum, undir hesum at veita honum tryggjar karmar, røkt, umsorgan ella neyðuga sosialnámsfrøðiliga viðgerð.

Forða fyri atgongd til og eftirlit við interneti og telefon

§ 20. Myndugleikin leggur tilmæli um at hava eftirlit við nýtsluni av interneti og telefon fyri eitt avmarkað tíðarskeið fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin hevur eftirlit við nýtsluni av telefon og interneti hjá persóni, ið býr í bútilboði, og ið er fevndur av § 49 í vælferðarlógini.

Stk. 2. Tilmælið sambært stk. 1 skal vera grundað á, at eftirlitið er mett neyðugt við atlitni at trygd og skilhaldi, umframt at tálma ella tarna brotsverki.

Stk. 3. Myndugleikin leggur tilmæli um at forða fyri atgongd at nýta telefon og internet fyri eitt avmarkað tíðarskeið fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin kann forða, heilt ella partvíst, fyri nýtslu av telefon og interneti hjá persóni, ið býr í bútilboði, og ið er fevndur av § 49 í vælferðarlógini.

Stk. 4. Tilmælið sambært stk. 3 skal vera grundað á, at eftirlitið er mett neyðugt við atlitni at trygd og skilhaldi, umframt at tálma ella tarna brotsverki.

Stk. 5. Uttan mun til stk. 1 og 3 skal persónurin altíð ótarnaður kunna samskipta við almennar myndugleikar ella advokat.

Stk. 6. Leiðslan kann í heilt serligum føri taka fyribils avgerð um at seta inntriv sambært stk. 1 og 3 í verk, um mett verður, at inntrivið ikki kann bíða.

Kanning av býli og ognarlutum hjá persóni

§ 21. Myndugleikin leggur tilmæli um at kanna ognarlutir og býli fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin kann fremja kanning av ognarlutum og býli hjá persóni, ið býr í bútilboði, og ið er fevndur av § 49 í vælferðarlógini.

Stk. 2. Tilmælið skal vera grundað á, at kanningin er mett neyðug við atlit at trygd og skilhaldi, umframt at tálma ella tarna brotsverki.

Stk. 3. Kanningin skal altíð fremjast av í minsta lagi tveimum starvsfólkum.

Stk. 4. Leiðslan kann í heilt serligum føri taka fyribils avgerð um at seta inntriv sambært stk. 1 í verk, tá mett verður, at inntrivið ikki kann bíða.

Leggja hald á ognarlutir hjá persóni

§ 22. Myndugleikin leggur tilmæli um at leggja hald á ognarlutir fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin kann leggja hald á ognarlutir, ið persónur, ið býr í bútilboði, og ið er fevndur av § 49 í vælferðarlógini, hefur í síni varðveitslu.

Stk. 2. Tilmælið skal vera grundað á, at mett verður neyðugt at leggja hald á ognarlutirnar við atlit at trygd og skilhaldi, umframt at tálma ella tarna brotsverki.

Stk. 3. Verður hald lagt á ognarlutir sambært stk. 1, skal leiðslan skjótast gjørligt kunna persónin um hettar, føra ein lista yvir teir ognarlutir, ið hald er lagt á, og lata persóninum eitt avrit av hesum.

Stk. 4. Leiðslan kann í heilt serligum føri taka fyribils avgerð um at seta inntrivið í verk, um mett verður, at inntrivið ikki kann bíða.

Læsa býli um náttina

§ 23. Myndugleikin leggur tilmæli um at læsa býli um náttina fyri eitt avmarkað tíðarskeið fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin kann læsa persón, ið býr í bútilboði og er fevndur av § 49 í vælferðarlógini, inni á sínum býli upp til 8 tímar í tíðarskeiðnum frá kl. 21.00 til kl. 08.00.

Stk. 2. Tilmælið skal vera grundað á trygd og skilhald, umframt at mett verður, at vandi annars er fyri, at persónurin rýmir frá bútilboðnum, og at

- 1) inntrivið er ráðiligt, og heilsa hansara ikki er í vanda av inntrivinum,
- 2) mett verður, persónurin ikki er í vanda fyri at beina fyri sær sjálvum,
- 3) persónurin hefur móguleika at heita á hjálp,
- 4) persónurin hefur atgongd til vesi og vatn, og
- 5) regluligt eftirlit er við persóninum, meðan hann er læstur inni.

Stk. 3. Leiðslan kann í heilt serligum føri taka fyribils avgerð um at seta inntrivið í verk, um mett verður, at inntrivið ikki kann bíða.

Kapittul 6

Tilmæli, skráseting, gildistíð o.a.

Tilmæli

§ 24. Tá myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina sambært hesi lögtingslóg, skal tilmælið í minsta lagi greiða frá

- 1) grundgevingini fyri, hví myndugleikin metir, at inntrivið er neyðugt,
- 2) hvussu inntrivið eftir ætlan verður sett í verk,
- 3) meting um tíðarkarmin kring inntrivið,

- 4) meting um grundarlag er fyri óavmarkaðari gildistíð á inntrivinum,
- 5) viðkomandi heilsuupplýsingum ella øðrum viðkomandi upplýsingum,
- 6) tí stuðli, sosialnámsfrøðiligu viðgerð, røkt og umsorgan, ið higartil er veitt sambært vælferðarlógini, løgtingslóg um barnavernd og løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m., og
- 7) viðmerkingum til ætlaða inntrivið frá persóninum, advokati hansara og avvarðandi.

Stk. 2. Tá myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina sambært §§ 13, 14, 16 og 19, skal tilmælið í minsta lagi greiða frá

- 1) grundgevingini fyri, hví myndugleikin metir, at inntrivið er neyðugt,
- 2) hvussu inntrivið eftir ætlan verður sett í verk,
- 3) meting um tíðarkarmin kring inntrivið,
- 4) viðkomandi heilsuupplýsingum ella øðrum viðkomandi upplýsingum,
- 5) tí stuðli, sosialnámsfrøðiligu viðgerð, hjálp og røkt, ið higartil er veitt sambært vælferðarlógini og løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m.,
- 6) hvussu nýggja bútilboðið ella býlið er innrættað, og hvussu stuðulin, sosialnámsfrøðiliga viðgerðin, hjálpin og røktin sambært vælferðarlógini og løgtingslóg um heimatænastu og eldrarøkt v.m. framhaldandi verður veitt, undir hesum greiða frá viðkomandi broytingum í hesum høpi, og
- 7) viðmerkingum til ætlaða inntrivið frá persóninum, advokati hansara og avvarðandi.

Stk. 3. Avvarðandi kunnu skrivliga heita á myndugleikan um at leggja tilmæli sambært stk. 1 ella 2 um ávíst inntriv fyri tvingsilsnevndina.

Stk. 4. Um myndugleikin ikki ynskir at ganga áheitan sambært stk. 3 á mæti, skal myndugleikin boða avvarðandi frá hesum skrivliga og geva eina skrivliga frágreiðing til tvingsilsnevndina.

Tvingsilsnevndin kann taka undir við

frágreiðingini ella mæla til, at myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina sambært stk. 1 ella 2.

Fyribils avgerð

§ 25. Myndugleikin skal skjótast gjørligt og í seinasta lagi 7 dagar eftir, at fyribils avgerð er tikin sambært § 17 og §§ 20-23, leggja tilmæli fyri tvingsilsnevndina sambært § 24.

Hjálp frá advokati

§ 26. Myndugleikin skal tryggja, at persónur ella avvarðandi fáa móguleikan at fáa hjálp frá advokati til at røkja teirra áhugamál í málum, har myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina, um inntriv sambært § 10, § 13, stk. 1 og 4, §§ 14 - 16, §§ 18 - 19 og § 23.

Stk. 2. Viðmerkingar frá advokati skulu leggjast fyri tvingsilsnevndina í tilmælinum sambært § 24.

Stk. 3. Myndugleikin rindar fyri advokatin eftir reglunum um fría rættarførslu samanber kapittul 31 í lov for Færøerne om rettens pleje.

Skráseting

§ 27. Leiðslan hevur ábyrgd av at skráseta og, at frágreiðing verður gjørd.

Stk. 2. Skráseting verður framd á serligum oyðublaði. Skráseting av inntrivi skal fremjast skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at inntrivið er sett í verk.

Oyðublaðið skal í minsta lagi innihalda:

- 1) navn á persóninum,
- 2) lýsing av inntrivinum,
- 3) grundgeving fyri inntrivinum,
- 4) nær inntrivið er sett í verk, og
- 5) nær inntrivið er hildið uppat.

Stk. 3. Inntriv sambært §§ 8, 9, 11 og 12 skal skrásetast sambært stk. 2 fyrstu ferð, inntriv verður sett í verk, og síðani skal frágreiðing gerast hálvárliga á serligum oyðublaði í sambandi við framhaldandi nýtslu av inntrivinum. Frágreiðingin skal í minsta lagi greiða frá

- 1) hvussu inntrivið hefur hilmast í mun til at veita persóninum neyðuga trygd, røkt, stuðul og umsorgan, og
- 2) í hvønn mun inntrivið er mett neyðugt í mun til framhaldandi at veita persóninum neyðuga trygd, røkt, stuðul og umsorgan.

Fráboðan

§ 28. Leiðslan hefur ábyrgd av, at fráboðan verður framd.

Stk. 2. Skrásett inntriv sambært § 27, stk. 2 skal fráboðast myndugleikanum og skal vera myndugleikanum í hendi skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at inntrivið er skrásett.

Stk. 3. Myndugleikin skal boða avvarðandi frá um skrásett inntriv sambært § 27, stk. 2 skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at myndugleikin hefur fingið fráboðanina. Er persónurin fevndur av løgtingslóg um barnavernd, skal myndugleikin harafturat boða avvarðandi barnaverndartænastu frá skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at myndugleikin hefur fingið fráboðanina.

Stk. 4. Frágreiðing sambært § 27, stk. 3 skal fráboðast myndugleikanum skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at hon er gjørd.

Stk. 5. Myndugleikin skal boða avvarðandi frá um frágreiðing sambært § 27, stk. 3 skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at hon er móttikin.

Stk. 6. Myndugleikin skal seinast í mánaðinum hvørt hálvár lata tvingsilsnevndini allar fráboðanir um skrásett inntriv og frágreiðingar.

Gildistíð

§ 29. Tvingsilsnevndin ásetir hesar gildistíðir fyri góðkend inntriv:

- 1) Góðkenning av inntrivi sambært §§ 13, 14, 16, 19, 21 og 22 hefur eina gildistíð, ið knýtir seg til metta tíðarkarmin í sambandi við útinning av inntrivinum.

- 2) Góðkenning av inntrivi sambært §§ 15, 17, 18, 20 og 23 hefur eina gildistíð, ið er í mesta lagi 6 mánaðir hvørja ferð.
- 3) Góðkenning av inntrivi sambært §§ 8, 9 og 10 hefur eina gildistíð, ið er í mesta lagi 12 mánaðir hvørja ferð.
- 4) Góðkenning av inntrivi sambært §§ 11 og 12 hefur eina gildistíð, ið er í mesta lagi 24 mánaðir hvørja ferð.
- 5) Góðkenning av inntrivi sambært §§ 8, stk. 3, 11, stk. 3 og 12, stk. 3 kann hava óavmarkaða gildistíð.

Stk. 2. Hóast gildistíðina í stk. 1 skal myndugleikin og leiðslan støðugt meta um ítøkiliga tørvin á inntrivinum, ið góðkenningin er grundað á, og tillaga ella steðga inntrivinum, um inntrivið ikki longur er neyðugt.

Kærumøguleiki

§ 30. Avgerð, tikin av tvingsilsnevndini sambært hesi løgtingslóg, kann ikki kærast til annan fyrisingarligan myndugleika og hefur ikki steðgandi virknað, um hon verður lögð fyri Føroya rætt. Tvingsilsnevndin skal eftir áheitan frá persóninum, advokati hansara ella avvarðandi skjótast gjørligt leggja avgerð, ið nevndin hefur tikið, fyri Føroya rætt.

Stk. 2. Inntriv, framt av leiðslu ella starvsfólki, ið ikki er sambært góðkendum tilmæli sambært § 24, kann innan 4 vikur kærast til tvingsilsnevndina.

Tvingsilsnevndin kann víkja frá hesi freist, um serlig orsök er til tað.

Tvingsilsnevndin skal taka avgerð skjótast gjørligt og í seinasta lagi 7 dagar eftir, at kæran er móttikin. Er avgerð ikki tikin innan nevndu freist, skal avgerðin verða tikin skjótast gjørligt og orsøkin fráboðast teimum, ið nevnd eru í stk. 4.

Stk. 3. Inntriv, framt av leiðslu ella starvsfólki, ið er sambært góðkendum tilmæli sambært § 24, kann í gildistíðini kærast til tvingsilsnevndina, um mett verður, at inntrivið ikki lýkur treytirnar í § 3, samanber § 29, stk. 2. Tvingsilsnevndin skal taka avgerð skjótast gjørligt og í

seinasta lagi 7 dagar eftir, at kæran er móttikin. Er avgerð ikki tikin innan nevndu freist, skal avgerðin verða tikin skjótast gjørligt og orsøkin fráboðast teimum, ið nevnd eru í stk. 4.

Stk. 4. Persónur, ið hevur verið fyri inntrivinum, ið er 15 ár og eldri, advokatur hansara og avvarðandi hava kærurætt sambært hesi løgtingslóg.

Stk. 5. Kæruvegleiðing skal gevast teimum, ið hava kærurætt sambært stk. 4, tá inntriv verður framt ella beint eftir, at inntrivið er endað.

Gildiskoma

§ 31. Henda løgtingslóg kemur í gildi 1. januar 2020.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið

At fáa skipaði viðurskifti fyri nýtslu av tvingsli hevur leingi verið á politiska breddanum.

Orsøkin til lógaruppskotið er, at verandi heimildargrundarlag fyri at nýta tvingsil í fleiri førum vantar, og í øðrum førum er ivasamt. Landsstýrismaðurin vil tískil við hesum lógaruppskoti greitt áseta, hvørji inntriv eru loyvd og undir hvørjum umstøðum tey kunnu setast í verk. Hetta til frama fyri rættartrygdina hjá teimum persónum, ið eru fyri tvingsli, og teimum starvsfólkum, ið útinna hendan tvingsil.

Lógaruppskotið fevnir um persónar, ið vegna teirra sálarliga virkistarn ikki geva ella eru førir fyri at geva eitt kunnað samtykki til inntrivið, persónar, ið eru dømdir til upphald og tænastr frá Almannaverkinum, ið krevur, at ávís heimild er fyri at nýta tvingsil, og persónar yngri enn 18 ár, har fyrilitið fyri unga aldrinum, heilsu og menning krevur, at starvsfólk í ávísnum førum hevur heimild at nýta tvingsil. Talan er eisini um, at heimild í øllum førum verður fyri at nýta tvingsil í vandastøðum, har persónurin ella onnur eru í vanda ella kunnu koma sær í vanda.

Til frama fyri rættartrygdini verður skipað soleiðis fyri, at ein óheft nevnd, tvingsilsnevndin, skal góðkenna allan ætlaðan tvingsil, soleiðis at skilja, at myndugleikin skal leggja eitt tilmæli fyri tvingsilsnevndina um eitt ætlað inntriv, t.d. um GPS ávaringarskipan, ið síðani verður viðgjørt av tvingsilsnevndini.

Lógaruppskotið skipar viðurskifti um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin. Eftir hetta nevnt “tvingsil”.

Sum meginregla er ongantíð loyvt hjá starvsfólki uttan greiða lógarheimild at nýta tvingsil í sambandi við arbeiði teirra at veita persóni stuðul, røkt og umsorgan. Allir persónar hava rætt at taka avgerðir um egið lív og virki eins og rætt til at takka nei til tilboð um hjálp og stuðul. Rætturin er galdandi uttan mun til, um persónurin er førur fyri at geva sítt samtykki.

Meginreglan er grundað á lögfrøðiligu hugtøkini um eginfrælsið og frið einstaklingsins, ið eru lógarfest í § 71 í grundlógini, artikkull 8 í Evropiska Mannarættindasáttmálanum, eins og tey eru ein partur av innihaldinum í Breksáttmálanum.

Í § 71, stk.1, 1.pkt í grundlógini er staðfest, at eginfrælsi hjá hinum einstaka er friðhalgað. Hugtakið frælsistøka fevnir um tær støður, tá ein persónur er innilæstur, soleiðis skilt, at viðkomandi ikki uttan loyvi kann fara av einum avmarkaðum øki.

Sum dømi er talan um frælsistøku, um ein persónur í einum bútilboði hevur eitt ynski um at sleppa út, men verður forðaður í hesum, antin kropsliga ella við orðum. Verjan av eginfrælsinum, ið er staðfest í § 71 í grundlógini, í Evropiska Mannarættindasáttmálanum og Breksáttmálanum, skal ikki fatast sum eitt alment forboð móti frælsistøku.

Verjan merkir, at ávís krøv verða sett til rættarlíga grundarlagið undir frælsistøku og til eftirlitið, ið skal vera við teimum avgerðum, ið snúgva seg um frælsistøku.

Í hesum høpi er ásett í § 71, stk. 2 í grundlógini, at frælsistøka einans kann fremjast við heimild í lóg.

Rættur einstaklingsins til frið er ásettur í art. 8, stk.1 í Evropiska Mannarættindasáttmálanum. Rætturin merkir, at øll hava rætt til fáa virðing fyri privatlívi, familjulívi, sínum heimi og samskipti. Sambært art. 8, stk. 2 kann ein almennur myndugleiki ikki fremja inntriv í hendan rætt, uttan so, at inntrivið verður gjørt við heimild í lóg, inntrivið virðir lutfalsmeginregluna, og haraftrat er mettt neyðugt í einum demokratiskum samfelagi við atliti at lóg og landaskili, verju fyri brotsverki, skilhaldi, verju av heilsu ella verju av rættindum hjá øðrum.

Breksáttmálin ásetir í art. 12, at persónur, ið ber brek, eigur rættarføri á jøvnum føti við onnur í øllum lívsins viðurskiptum, og ásetir m.a., at limalondini skulu tryggja, at øll stig, sum viðvíkja tí at útinna rættarføri, fata um hóskaði og munagóð verjutiltøk til at fyrbyrgja misnýtslu m.a. sambært Evropiska Mannarættindasáttmálanum. Í art. 14 er ásett, at limalondini skulu tryggja, at persónur, ið ber brek, á jøvnum føti við onnur fær nýtt sín rætt til persónligt frælsi og persónliga trygd og verður ikki fongslaður ólógliga og tilvildarlíga, og at øll frælsisskerjing skal vera í samsvari við lógina, og at brek í ongum føri má rættvísgera frælsisskerjing. Í art. 17 er ásett, at ein og hvør, ið ber brek, hevur rætt til virðing fyri sínum líkamliga og sálarliga sjálvræðisrætti á jøvnum føti við onnur. Haraftrat er í art. 25 ásett, at limalondini ásanna, at persónur, ið ber brek, hevur rætt til at njóta best møguliga heilsustøðið uttan mismun vegna brek, og at heilsustarvsfólk útvega røkt á sama støði til persón, ið ber brek, sum til onnur, eisini við støði í fríum og upplýstum samtykki, m.a. við at økja um tilvitkuna um mannarættindi, virðing, sjálvstøðu og tørv hjá persóninum, ið ber brek, gjøgnum útbúgving og útbreiðslu av etiskum støði fyri almenna og privata heilsurøkt.

Heimildin fyri tvingsli, ið hettar lógaruppskotið skipar, kann bæði rúmast innan fyri art. 8 í Evropiska Mannarættindasáttmálanum og § 71 í Grundlógini. Hetta tí at heimildin fyri at nýta tvingsil er ásett beinleiðis í lógini, og tað samstundis er greitt ásett, at lutfalsmeginreglan og meginreglan um minsta inntrivið skal vera lokin, innan inntriv sambært lógini verða sett í verk. Haraftrat er lógaruppskotið fult í samsvar við Breksáttmálan og tær ásetingar, ið nevndar eru omanfyri. Tvingsil verður einans nýttur, tá endamálið ikki kann røkkast við aðrari fyriskipan, og umsorgan og trygd eru altíð ein berandi grundsóla í allari útinning av tvingsli. Haraftrat skal øll frælsisskerjing og avmarking av sjálvræðisrættinum hjá persóninum góðkennast av óheftari nevnd, uttan í teimum førum, har bráðfeingis vandi er á ferð, ella ítøkilig støðan ger, at inntrivið ikki kann bíða, t.d. í sambandi við brotsverk ella vanda fyri trygdini. Í teimum førum, kann inntrivið kærast til tvingsilsnevndina.

Hóast omanfyrinevndu meginreglu og verju í grundlóg og altjóða sáttmálum, kann lóggávan sum undantak loyva, at tvingsil verður nýttur, og sjálvræðisrætturin hjá persóni harvið verður avmarkaður. Hetta er í sambandi við støður, har eitt nú vandin fyri umsorganarsviki merkir, at serlig átøk mugu setast í verk móti persóninum. Eisini kann hetta vera í sambandi við støður, har beinleiðis vandi er fyri heilsu og lívi hjá viðkomandi persóni ella øðrum í hansara nærumhvørvi. Umframt støðarvið atliti at tignini hjá tí einstaka persóninum, støður, við atliti at sosialnámsfrøðilig atlit mugu takast í mun til unga aldurin á persóninum, og støður, har revsirættarlig atlit eru berandi í mun til ítøkilig avgerðina um tvingsil.

Dømi um stöður, har tvingsil er viðkomandi, er eitt nú, um persónur við týðandi sálarligum virkistarni fer frá bústaði sínum á hávetri í ongum klæðum og harvið setir heilsuna hjá sær í vanda. Annað dømi er, um persónur við týðandi virkistarni, ið vegna sín skerdu fatanarliga førleika, hevur ein harðligan atburð og javnan er til vanda fyri seg sjálvan og onnur.

Tvingsil sum hugtak spennir víða og verður ofta sett í samband við likamligan tvingsil. Hóast likamligur tvingsil er ein partur av teimum møguligu inntrivunum, finnast eisini onnur inntriv, ið verða mett sum tvingsil. Dømi um hettar er, um ein persónur fær GPS ávaringar- og peilingarskipan setta á seg uttan at hava givið samtykki. Annað dømi er, um persónur verður álagdur at flyta úr heimi sínum vegna heilsustøðu sína.

Inntrivini, ið eru heimilað sambært hesi lóg, spenna eisini víða. Í øllum førum er umsorgan í hásæti, men eisini við atliti at trygd, skilhaldi og heilsu og menning eru berandi í ávísum førum. Summi av inntrivunum eru tengd at skerda fatanarliga førleikanum hjá persóni, ið antin hevur ellisbrek, seinheilaskaða o.a. Hesi inntriv eru eitt nú serlig upplatingarskipan, GPS ávaringarpeilingarskipan og heimild at forða fyri, at persónur fellur í órøkt. Ávís inntriv eru haraftrat tengd at trygd og skilhaldi, serliga galdandi fyri persónar, ið bógva í bútilboði, og ið eru dømdir fyri álvarslig brotsverk. T.d. heimild at forða fyri nýtslu av interneti, um hettar verður nýtt til brotsverk, og heimild at kanna býli, um illgruni er um viðurskifti, ið seta trygdina í vanda. Onnur inntriv eru tengd at heilsu og menning hjá persóni, yngri enn 18 ár. Hettar er t.d. í sambandi við bráðfeingisstöður, har vandi er á ferð, og í sambandi við at forða fyri nýtslu av interneti og telefon, um nýtlan er av sovorðnum slagi, at hon er skaðilig fyri heilsuna og menningina hjá unga persóninum.

Starvsfólk hava eina lógarásetta umsorganarskyldu í sambandi við útinning av teirra arbeiði sambært forsorgarlógini og uppskotinum til nýggja vælferðarlóg. Uttan greiðar reglur á økinum, er tað trupult hjá starvsfólki at meta, um eitt inntriv í roynd og veru er ein avmarking av sjálvsavgerðarrættinum hjá persóninum, ella um inntrivið heldur er ein natúrligur liður í lógarásettu umsorgarnarskylduni hjá starvsfólkinum.

Hesin ógreidleiki á markamótinum millum umsorganarskyldu og sjálvsavgerðarrætt kann hava við sær, at starvsfólk ikki fáa útint sítt arbeiði á ein hátt, ið best tænar áhugamálunum hjá persóninum. Dømir eru um, at starvsfólk hava himprast við at veita ávísa røkt ella stuðul, tí tey kenna seg ótrygg í mun til heimildina. Eisini hava starvsfólk og avvarðandi eftirlýst fleiri heimildum at nýta tvingsil, eitt nú heimild at útgera persónar við týðandi sálarligum breki, ið javnan leita sær út, við GPS ávaringar- og peilingarskipan.

Í mun til umsorganarskylduna hava starvsfólk eisini fyri neyðini at vita, hvussu tey handfara vandamiklar bráðfeingisstöður innan fyri lógarinnar karm. Hóast revsirætturin skipar neyðrætt og neyðverju, so er neyðugt, at starvsfólk hava greitt ásettar heimildir í lóggávu, ið skipa hesi viðurskifti.

Umframt umsorganarskyldu, er eisini ein lógarásett móttøkuskyllda hjá Almannaverkinum, ið merkir, at Almannaverkið hevur skyldu at taka ímóti ávísimum persónum, ið sambært dómi ella rættarúrskurði skulu hava bútilboð og tænastr frá Almannaverkinum. Í sambandi við hesa móttøkuskyldu, er tørvur á fleiri ymistháttaðum heimildum at nýta tvingsil, soleiðis at

upphaldi hjá persóninum í einum bútilboði er trygt fyri bæði persónin og onnur, og at upphaldið samsvarar við innihaldið av dóminum ella rættarúrskurðinum.

Saman við uppskotinum til løgtingslóg um vælferð leggur landsstýrismaðurin eisini fram uppskot til løgtingslóg um tvingsil, uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um barnavernd, uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um heimatænastu og eldrarøkt v.m., uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um almannapensjón og uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um kærunevnd í almanna-, familju- og heilsumálum.

1.2. Galdandi lóggáva

Lógarheimildin fyri at nýta tvingsil er kunngerð nr.1 frá 2005 um valdsnýtslu á stovnum fyri fólk við víttfevnandi likamligum ella sálarligum brekum, ið hevur heimild í § 16, stk. 2 í forsorgarlógini. Ongar reglur eru at nýta tvingsil, ið er galdandi fyri persónar, ið fevndir eru av løgtingslóg um eldrarøkt, heimatænastu v.m.

Kunngerð nr.1 frá 2005 um valdsnýtslu á stovnum fyri fólk við víttfevnandi likamligum ella sálarligum brekum er nærum samlík áður galdandi donsku kunngerðini ”Bekendtgørelse om magtanvendelse m.v. i institutioner for voksne med vidtgående fysiske eller psykiske handicap”.

Danska kunngerðin er frá 1980, og tann føroyska er frá 2005, og er hon ein dagförd útgáva av áður galdandi kunngerð nr. 40 frá 22. mars 1993 um valdsnýtslu v.m. á stovnum fyri fólk við likamligum ella sálarligum brekum.

Greitt er, at bæði fatanin av tvingsli og fatanin av teimum persónum, ið kunngerðin skipar tvingsul fyri, hevur ment seg munandi síðan 1980. Av hesari orsök aleina, kann við vissu sigast, at tørvur er á dagføring á økinum.

Ein trupulleiki við galdandi lóggávu er, at ásetingar um tvingsil eru lýstar í kunngerð heldur, enn ásettar við lóg. Galdandi meginregla er tann, at avgerðir, sum í stóran mun gera seg inn á áhugamál hjá persóni, skulu hava greitt heimildargrundarlag, ið merkir, at heimildin fyri avgerðini skal vera greitt ásett í lóg. Hesi viðurskifti hevur Løgtingsins Umboðsmaður m.a. víst á í sambandi við eina eftirlitsvitjan í einum bútilboði hjá Almannaverkinum í 2007.

Ein annar trupulleiki við galdandi lóggávu er, at henni vantar fleiri og ymishættaðar heimildir fyri tvingsli. Løgtingsins Umboðsmaður hevur í sambandi við omanfyreivendu eftirlitsvitjan víst á vandan við, at heimild ikki finst fyri at nýta ávaringarskipan, og at ongar reglur eru fyri fráboðan og skjalfesting av tvingsilsinnavnum.

Líknandi sjónarmið sæst eisini í áliti, ið Heilsu- og Innlendismálaráðið læt úr hondum í 2012, ið kallast “Gloymsk, men ikki gloymd – framferðarætlan fyri demens í Føroyum”, har arbeidsbólkurin vísir á, at tað er ein vansi, at eingin lóggáva finst í Føroyum, ið loyvir at fremja atgerðir, har persónurin ikki er førur fyri at geva samtykki. Arbeidsbólkurin mælir til at “gera lógarverk, har tað verða ásettar reglur um valdsnýtslu fyri at tryggja rættindi hjá borgarum við demens.”

Samantikið er galdandi lóggáva ikki nøktandi, bæði í mun til tørvin og í mun til rættartrygdina hjá viðkomandi persóni og starvsfólki.

Í mun til tørvin vanta neyðugar heimildir fyri at nýta tvingsil, eitt nú, tá persónur, ið ikki er førur fyri at geva sítt samtykki, skal hava neyðuga hjálp, røkt ella umsorgan.

Í mun til rættartrygdina vanta ásetingar í lóg, ið greitt áseta, undir hvørjum treytum og umstøðum tvingsil kann setast í verk.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Endamálið við lógaruppskotinum er at skipa til fulnar heimildargrundarlagið fyri tvingsli og góðkenning av tvingsli, galdandi fyri starvsfólk og persónar, ið fevndir eru av vælferðarlógini, løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m og løgtingslóg um barnavernd.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Lógaruppskotið skipar heimildir hjá starvsfólki í mun til at útinna tvingsil móti persónum, ið fevndir eru av vælferðarlógini, løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m og løgtingslóg um barnavernd.

Alt lógaruppskotið er í høvuðsheitum ein nýskipan. Heimild verður eitt nú veitt fyri at nýta GPS ávaringar- og peilingarskipan og serliga upplatingarskipan til persónar, ið eitt nú hava álvarsliga demenssjúku, umframt heimild at flyta somu persónar í bútilboð, um tað tænar røktini og umsorganini. Eisini verður heimild fyri at nýta tvingsil í sambandi við persónar, ið eru dømdir og fáa bútilboð frá Almannaverkinum. Heimildirnar, ið talan er um, eru eitt nú at kanna býli, forða fyri internetnýtslu og læsa býli um náttina.

Lógaruppskotið hevur við sær, at heimildargrundarlagið fyri tvingsli er trygt, soleiðis at skilja, at ásetingarnar til fulnar skipa, hvørji inntriv eru loyvd og undir hvørjum fortreytum. Samstundis sum ásett verður í endamálsáseting, at tvingsil altíð skal standa mót við ætlaða endamálið, at tvingsil ongantíð skal vara longur enn neyðugt, eins og tvingsil einans skal nýtast sum seinasti útvegur.

Ein fyrimunur við uppskotinum er, at bæði starvsfólk, persónar og avvarðandi vita, hvørji inntriv eru loyvd, og hvørjar fortreytir skulu vera til staðar, áðrenn inntriv kunnu setast í verk.

Samstundis er tað ein greiður fyrimunur fyri rættartrygdina, at avgerðir um tvingsil, ið eru ætlaðar, t.v.s. ikki snúgva seg um bráðfeingis vandastøður, skulu vera góðkendar av óheftari nevnd áðrenn tær kunnu setast í verk.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Uppskotið hevur ligið alment til ummælis á ummælisportalinum hjá Føroya Landsstýri. Harumframt er uppskotið sent hesum til ummælis:

Kommunufelag Føroya
Stjórnarráðum við áheitan um at senda til viðkomandi undirliggjandi stovnar
MEGD við áheitan um at senda til limafeløgini
Heilsuhjálparafelagnum
Heilsurøktarafelag Føroya
Føroya Pedagogfelag
Føroya Lærarafelag
Felagnum føroyskir Sálarfroðingar
Ljósmeðrafelag Føroya
Starvsmannafelagnum
Fysioterapeutfelag Føroya
Ergoterapeutfelagnum
Sosialráðgevarafelag Føroya
Felagnum Føroyskir Sjúkrarøktarfroðingar
Almannaverkinum
Føroya Kærustovni
Dugna
Sjóndepilinum
Kvinnuhúsinum
Fountainhúsinum
Heilbrigdi
Frælsi
Bláa Krossi
Ráðgevingini fyri føroyingar í Danmark
Arbeiðsloysisskipanini
Dátueftirlitinum
Kriminalforsorgini
Ríkisumboðnum
Føroya Landfúti
Landsfelag Pensjónistanna
Fosturforeldrafelagnum
Vinnuhúsinum
Samtaki
Fakfelagssamstarvinum

Viðgerð av viðmerkingum

Mentamálaráðið, Fígghjarmálaráðið, Heilsu- og innlendismálaráðið, Heilsutrygd, Vinnuhúsið og Kvinnuhúsið høvdu ongar viðmerkingar til lógaruppskotið.

Virkisøki

Almannaverkið metir, at § 11, stk. 2 eigur at verða nevnd í § 1, stk. 2, av tí at ásetingin heimilar myndugleikanum at halda persóni undir 18 ár fóstum og at føra hann heim til bútilboðið ella býli. Almannamálaráðið metir tó, at hesi viðurskifti verða skipaði í løgtingslóg um barnavernd.

Tvingsilsnevndin

Almannaverkið metir, at málsviðgerðartíðin skal ásetast neyvri. Hettar er tikið til eftirtektar.

Málsviðgerðartíðin er ásett at verða í seinasta lagi 7 dagar fyri mál, ið hava skund og seinast í mánaðinum, mánaðin eftir at tilmælið er móttikið fyri mál, ið ikki hava eins stóran skund.

Fleiri hoyringspartar, so sum Sosialráðgevarafelag Føroya, Landsfelag Pensjónista og Heilsurøktarafelagið, hava gjørt vart við, at nevndin átti at hava umboðan frá fleiri viðkomandi pørtum, so sum heilsurøktara, ergoterapeuti o.ø. Almannamálaráðið hevur tikið hettar til eftirtektar og broytt háttin, ið nevndin er skipað. Eisini er heimild hjá nevndini at nýta aðra serkøna hjálp í nevndararbeiðinum.

Hjálp frá løgreluni

Almannaverkið vísir á, at sambært § 5 kann myndugleikin heita á lögreluna um at hjálpa at fremja inntriv. Almannaverkið spyr, um nøkur avtala er við lögreluna hesum viðvíkjandi. Almannamálaráðið hevur fingið avtalu í lag, soleiðis at lögrelan kann veita hjálp í sambandi við nærri tilskilaði inntriv.

Ávaringar- og peilingarskipan

Almannaverkið setir fleiri spurnartekin við nýtsluna av GPS. Eitt nú um avvarðandi sjálvi kunnu taka stig til nýtsluna, og hvør hevur ábyrgd fyri nýtsluni, um persónur býr í egnum bústaði.

Almannamálaráðið hevur tikið hettar til eftirtektar og framt ymsar broytingar. . M.a. er heimild er fyri at taka GPS í nýtslu í samráði við avvarðandi, um persónur býr í egnum bústaði. Eisini er heimild fyri, at avvarðandi undir ávísnum treytum kunnu taka lut í nýtsluni av GPS. Landsstýrismaðurin hevur heimild at gera nærri reglur um ábyrgd av nýtsluni av GPS hjá avvarðandi, undir hesum reglur um gjald, dagføringar o..a

Almannamálaráðið tekur tó ikki undir við, at persónsskarin í lögtingslóg um barnavernd skal hava skipað viðurskifti um GPS í hesum lógaruppskoti. Ávaringar- og peilingarskipan er fyrst og fremst egnað sum umsorganaramboð í evsta føri til persónar við sálarligum virkistarni. Ansast má eftir hvørjum endamáli ein slík skipan tænar. Skipanin skal ikki nýtast at føra skipað eftirlit við. Kunnu aðrir hættir nýtast, skulu hesir nýtast fyrst.

Halda persóni føstum í bráðfeingis støðum

Almannaverkið metir, at neyðugt er at hava breiðari orðing í mun til, hvar persónur kann fòrast til – ikki bara fòrast aftur á bústaðin. Hetta hevur Almannamálaráðið tikið til eftirtektar og broytt ásetingina samsvarandi.

Nýtsla av hjálparráði at verja móti skaða

Almannaverkið ynskti, at ásetingin varð víðkað til at fevna um annað enn nýtslu av klædnaseðlum. Viðmerkingin er tikin til eftirtektar og er ásetingin broytt, soleiðis at hon fevnir breiðari og hevur kunngerðarheimild at áseta, hvørji hjálparráð eru loyvd og treytir hesum viðvíkjandi.

Flyting uttan samtykki

Kommunufelagið metir, at § 13 er ov óneyvt orðað í mun til tær avbjóðingar innan eldraøkið, ið koma fyri í praksis, tá talan er um at flyta persónar.

Almannamálaráðið hefur tikið hettar til eftirtektar og skoytt eitt nýtt stk. upp í ásetingina, ið skipar støðuna, tá persónur skal flyta frá einum bútilboðið til eitt annað vegna umbygging o.a.

Eisini er heimilað landsstýrismanninum at áseta nærri reglur hesum viðvíkjandi í kunngerð, og ásett er í viðmerkingunum til ásetingina, at hettar verður gjørt í samstarvi við aðrar myndugleikar, undir hesum kommunala myndugleikan.

Skráseting og fráboðan

Almannaverkið vil verða við, at freistin at fráboða foreldrum ísv. at inntriv er framt móti børnum/ungum undir 18 ár er sera stutt. Almannamálaráðið metir, at tað hefur týdning at freistin er stutt, tí at inntriv av slíkum slagi er eitt álvarsamt stig at taka, ið foreldrini eiga at kunnast um alt fyri eitt. Tað hefur somuleiðis týdning, at tað er myndugleikin, ið varðar av teimum starvsfólkum, ið fremja inntrivið, ið fráboðar. Tað hefur týdning, at fráboðanin kemur smidliga og skjótt fram. Til hetta skulu innanhýsis mannagongdir finnast.

Heilafelagið førir fram, at tað ikki skal ganga ov long tíð millum fráboðan og inntriv. Hesum tekur Almannamálaráðið undir við og hefur hert ásetingar hesum viðvíkjandi við orðingum sum ‘skjótast gjørligt’ og ‘í seinasta lagi dagin eftir’.

Fakfelagssamstarvið førir fram, at arbeiðið við skráseting og fráboðan ikki má verða ov tíðarkrevjandi í mun til aðrar týðandi uppgávur, ið starvsfólk skulu loysa.

Heilsurøktarafelagið førir fram, at arbeiði við skráseting og fráboðan ikki má verða háttað soleiðis, at starvsfólk kunnu kenna seg trúst av leiðsluni í mun til ov fáar ella ov nógvar skrásetingar og fráboðanir. Heilsurøktarafelagið ynskir ein greiðan starvsfólkapolitikk hesum viðvíkjandi.

Almannamálaráðið tekur undir við, at hesi viðurskifti hava týdning. Eisini tekur Almannamálaráðið undir við, at arbeiðið við at skráseta og at fráboða ikki skal verða ov tíðarkrevjandi í mun til annað týdningarmikið arbeiði. Tískil skulu mannagongdir mennast, ið gera arbeiðið at skráseta og fráboða so smidligt sum møguligt. Skráseting og fráboðan er ein týðandi vernd um rættartrygdina hjá bæði persóni, ið er fyri inntrivi og starvsfólki, ið varðar av persóninum.

Kærumøguleiki

Almannaverkið og Dátueftirlitið ynskir eina nágreining av, hvør kann kera inntrivið. Hetta hefur Almannamálaráðið tikið til eftirtektar og broytt samsvarandi.

Kæruvegleiðing

Føroya Kærustovnur metir, at tað er umráðandi, at tað í áseting verður tryggjað, at persónur, ið er fyri inntrivi, verður kunnaður um rættin at kera. Almannamálaráðið hefur tikið hettar til eftirtektar og gjørt áseting um kæruvegleiðing.

Virkisættlan

MEGD ynskir at virkisættlan verður gjørd fyrí tey, ið eru fyrí inntrívi. Almannamálaráðið hevur tikið hettar til eftirtektar og verða hesi viðurskifti skipaði í vælferðarlógini. Serliga fyrí inntrív, ið snúgva seg um frælsistøka og bráðfeingis vandastøður, er tørvur á virkisættlan.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur fíggjarligar avleiðingar við sær fyri Føroya Kærustovn, av tí at mett verður, at tað er neyðugt við einum ársverki afturat á Kærustovninum til at fyrireika málini til kærunevndina, umframt vanligan skrivstovukostnað. Harumframt skulu limirnir í kærunevndini hava samsýning. Játtanin til Føroya Kærustovn skal tí hækka við 1 mió. kr. á fíggjarlógini fyri 2020.

Neyðugt verður at avseta játtan til at hava undirvísing fyri starvsfólkunum og myndugleikunum, sum skulu umsita lógina. Mettar útreiðslur til skeiðshald eru umleið 200 tús. kr. sum mugu avsetast á fíggjarlógini fyri 2020.

Myndugleikin skal tryggja, at persónur fær møguleikan at fáa ókeypis hjálp frá advokati til at røkja síni áhugamál í ávísum málum, samanber § 26. Útreiðslurnar til advokatin ber viðkomandi myndugleiki. Tað er ikki gjørligt at meta um fíggjarligar avleiðingar fyri landið, Tórshavnar kommunu og kommunalu samstørvini av hesum.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur umsitingarligar avleiðingar við sær fyri Føroya Kærustovn. Tað er neyðugt við einum ársverki afturat á kærustovninum til at fyrireika málini til kærunevndina. Uppskotið hevur væntandi umsitingarligar avleiðingar við sær fyri Almannaverkið, Tórshavnar kommunu og kommunalu samstørvini, ið sum myndugleikar skulu leggja tilmæli fyri tvingsilsnevndina og gera fráboðan um øll skrásett inntriv til tvingsilsnevndina.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri vinnuna

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Uppskotið hevur ikki umhvørvisligar avleiðingar

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Ongir kendir millumtjóðasáttmálar eru á økinum.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Lógaruppskotið er í samsvari við ásetingar í Evropiska mannrættindasáttmálanum, EMRS, Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi fyri einstaklingar, ið bera brek og Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi barnanna.

2.9. Markaforðingar

Uppskotið elvir ikki til markaforðingar

2.10. Revsing, fyrisitingarligar sektir, pantheimildir ella onnur størri inntriv

Lógaruppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, útpanting og sektir ella onnur størri inntriv.

2.11. Skattir og avgjöld

Lógaruppskotið áleggur ikki skattir og avgjöld.

2.12. Gjöld

Lógaruppskotið áleggur ikki gjald.

2.13. Áleggur lógaruppskotið likamligum ella lögfrøðiligum persónum skyldur?

Lógaruppskotið áleggur ikki likamligum ella lögfrøðiligum persónum skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein stovn undir landsstýrinum ella til kommunur?

Lógaruppskotið áleggur heimildir til tvingsilsnevndina at taka avgerð í málum, fevnd av virkisøki lógarinnar.

Uppskotið leggur heimildir til leiðslu og starvsfólk, fevnd av virkisøki lógarinnar, at fremja tvingsil móttvegis persónum, ið eru 18 ár og eldri, og persónum, yngri enn 18 ár.

Heimildin er treytað av, at tvingsilsnevndin hevur góðkent, at heimildin kann nýtast, ella at stóðan er ein bráðfeingis vandastøða, ið loyvir, at heimild fyri tvingsli verður nýtt.

Talan er um persónar, ið fáa tænastr sambært vælfærðarlógini, lógtingslóg um heimatænastr, eldraøkt v.m og barnaverndarlógini.

Hesar tænastr fevna um tænastr, ið verða veittar heima hjá persóni sambært vælfærðarlógini og lógtingslóg um heimatænastr, eldraøkt v.m., og tænastr, ið fevna um bú- og dagtilboð sambært vælfærðarlógini, lógtingslóg um heimatænastr, eldraøkt v.m. og barnaverndarlógini.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Lógaruppskotið gevur almennum myndugleikum atgongd til privata ogn um hettar er sambært tilmæli, ið er góðkent sambært tvingsilsnevndini sambært hesum lógaruppskotið. Atgongdin er neyðug til tess at røkja umsorganarskylduna, ið ásett er í vælfærðarlógini og í mun til trygd,

skilhald og til at tálma ella tarna brotsverki sambært hesi løgtingslóg, í mun til persónar, ið eru undir 18 ár og persónar, ið hava fingið dóm og eru fevndir av § 49 í vælferðarlógini.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Lógaruppskotið hevur ikki aðrar avleiðingar.

2.17. Talvan: Yvirlit yvir avleiðingarnar av lógaruppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Nei	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greinina

Til § 1

Lógin fevnir um persón við týðandi sálarligum virkistarni. Týðandi sálarligt virkistarn fevnir breitt og kann stava frá ymsum lívsstöðum, eitt nú menningartarni, breki, demenssjúku og seinheilaskaða. Hugtakið týðandi sálarligt virkistarn fevnir sostatt um hugtakið týðandi sálarligt brek, ið er ásett í vølfærlógini.

Hugtakið “týðandi sálarligt virkistarn” er trupult at greina til fulnar. Hugtakið viðger sambandið millum sálarliga virkistarnið og móguleikarnar hjá persóninum í samfelagnum, ið hann er ein partur av. Tað vil siga, at sálarliga virkistarnið, alt eftir hvussu meint persónurin er raktur, er avgerandi fyri, hvussu nógva hjálp viðkomandi hevur tørv á fyrriat vera ein partur av samfelagnum. At krav er um, at persónurin skal hava sálarligt virkistarn, merkir, at persónurin er visiteraður til at fáa tænarur frá tí almenna, ið kompensera fyri hansara virkistarni.

Fyri myndugleikan, ið varðar av persóninum, er tað ein skylda at forða fyri umsorganarsviki. Umsorganarskyldan er ásett í vølfærlógini. Umsorganarskyldan er grundarlagið fyri at veita neyðuga røkt og umsorgan til persón, ið ikki hevur førleika at skilja, hvat samtykki merkir. Vavið á umsorganarskylduni er grundað á myndugleikans meting av tørvinum hjá viðkomandi fyri hjálp, sjálvsavgerðarrættinum, sosiala trygggleikanum og tign.

Umsorganarskyldan hevur við sær, at myndugleikin kann veita hjálp til teir persónar við týðandi sálarligum virkistarni, ið ikki kunnu taka sær av sínum egnu viðurskiftum.

Sum høvuðsregla eigur hjálp og umsorgan einans at verða veitt, um persónurin samtykkir at fáa hjálp og umsorgan.

Ástøðið um eitt gildugt samtykki verður ikki greina til fulnar í hesi lóg, men eitt gildugt samtykki er í høvuðsheitum:

- eitt týðiligt samtykki, har tað greitt kemur til sjóndar, at persónurin skilir, hvat er á vási.
- eitt ósagt samtykki, har tekin og atburður hjá persóninum mugu tulkast sum eitt samtykki.

Sambært hesi lögtingslóg kann umsorganarskyldan fremjast við at nýta tvingsil, um mett verður, at eingin onnur loysn finst.

Tað merkir í summum førum, at hóast persónurin kann sigast at vera førur fyri at geva eitt samtykki, kann vandin fyri umsorganarsviki og persónsskaða gera, at neyðugt er at nýta tvingsil til tess at halda umsorganarskylduna. Eisini kann atlit at trygd og skilhaldi gera tað neyðugt at nýta tvingsil, hóast persónurin ikki samtykkir, ella ikki er førur fyri at geva samtykki.

Til stk. 2

Lógin fevnir eisini um persón, ið er dømdur sambært § 74 a í revsilógini. Hendan revsing er ætlað ótillagaðum ungdómi í aldrinum 15 til og við 17. Hesi ungu hava neyðturviliga ikki eitt sálarligt virkistarn. Revsingin er ein annar háttur at revsa, ið í størri mun kann lofta persóninum og fáa hann á beint aftur, innan ein brotslig lívsleið fær fastatøkur. Í hesum høpi kann

myndugleikin veita tilboð, ið eru ætlaði at røkka hesum endamálinum. Til tess at røkka endamálinum, er neyðugt, at myndugleikin hevir neyðugu tvingsilsamboðini til at røkja sína uppgávu. Hettar er m.a. heimild at hava eftirlit við internet og telefon og halda persóni aftur í bútilboði, um treytirnar fyri hesum annars eru loknar.

Til stk. 3

Lógin fevnir eisini í ávísan mun um børn og ung, ið eru fevnd av lögtingslóg um barnavernd. Mett verður at tørvur er á, at heimildin fyri at hava eftirlit við og forða nýtsluni av telefon og interneti í § 17 skal fevna um bæði børn og ung, ið eru partur av vælfærdarlógini og barnaverndarlógini, har viðurskiftini eru meinlík. Tvingsilsinntrev eru eisini skipaði í lögtingslóg um barnavernd.

Til § 2

Allýsingar, ið skulu nágreina, hvat hugsa verður um, tá ymisk heiti verða nýtt í hesum lógaruppskotið.

Heldur enn at nýta orðingina *tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin sambært hesari lóg* verður eitt savnandi heitið fyri tað sama nýtt: *Inntriv*.

Myndugleiki er Almannaverkið, Tórshavnar kommunu ella eitt av kommunalu samstørvunum kring landið. Almannaverkið er eisini myndugleiki í mun til teir sjálvsogvarstovnar, ið virka og veita tænarur sambært vælfærdarlógini og lögtingslóg um barnavernd.

Leiðsla er leiðsla á eitt nú sambýlum og bútilboðum, ið skipað eru undir Almannaverkinum ella sjálvsogvarstovnum. Umframt leiðsla á eitt nú sambýlum og ellis- og røktarheimum, ið skipaði eru undir Tórshavnar kommunu og kommunalu samstørvunum kring landið.

Starvsfólk er øll starvsfólk, ið starvast á eitt nú sambýlum og bútilboðum, ið skipaði eru undir Almannaverkinum ella sjálvsogvarstovnum. Umframt øll starvsfólk á eitt nú sambýlum og ellis- og røktarheimum, ið eru skipaði undir Tórshavnar kommunu og kommunalu samstørvunum kring landið.

Bútilboð er eitt samdøgursbútilboð, ið er skipað undir Almannaverkinum ella sjálvsogvarstovnum ella undir Tórshavnar kommunu ella kommunalu samstørvunum kring landið.

Dagtilboð eru dagtilboð, eitt nú verkhus og vard verkstøð, ið eru skipaði undir Almannaverkinum ella sjálvsogvarstovnum ella undir Tórshavnar kommunu ella kommunalu samstørvunum kring landið.

Býli er skipað eins og *Bútilboð*, men verður hugsað sum ein avmarkaður bústaður í einum bútilboði, t.d. eitt kamar í einum bútilboði við nógvum kømrum ella ein sjálvstøðug íbúð í einum bútilboði við nógvum íbúðum.

Avvarðandi fevnir breitt og merkir maki, foreldur, tann, ið hevir foreldramyndugleika, verji, systkin, børn ella onnur, ið hava tætt tilknýti til persónin. Avvarðandi kann vera ein persónur, ið persónurin ynskir at varða av sínum áhugamálum uttan at vera verji, t.d. ein vitjanarvinur ella ein persónur, ið hevir umsorgan fyri viðkomandi persóni, t.d. ein granni. Í hesum høpi hevir myndugleikin í hovuðsheitum møguleika at meta um ítøkiliga tilknýti er nóg tætt, um nøkur verulig orsök er at ivast.

Til § 3

Greitt verður frá teimum aðaltættum í mun til at nýta inntriv, ið lógaruppskotið byggir á.

Áðrenn inntriv verða umhugað, eigur myndugleikin at taka støðu til hesar tættir og í hvønn mun sleppast kann undan at gera inntriv yvirhøvur, ella at nýtlan av inntrivi er so varlig, sum til ber.

Til stk. 2

Inntriv skulu einans nýtast sum seinasti útvegur hjá einum myndugleika og teimum starvsfólkum, ið eru um persónin. Áðrenn inntriv verða umhugaði, skulu starvsfólk hava gjørt alt tað, ið tey eru ment í vanligu úttinningini av teirra arbeiði at veita umsorgan, røkt og sosialnámsfrøðiligan stuðul. Tá hetta ikki strekkir til, kunnu inntriv umhugsast.

Persónurin skal altíð hava fingið høvi at viðvirka av eignum ávum, áðrenn inntriv verður sett í verk. Hetta merkir, at í mun til fatanarluga førleikan hjá viðkomandi persóni, skulu starvsfólk gera tað, ið tey kunnu til tess at fáa persónin at medvirka av eignum ávum. Hetta kann gerast við orðum og talu, við at vísa viðkomandi á veg ella við at nýta aðrar snildir, ið ikki bera brá av einum inntrivi.

Til ber ikki hjá starvsfólki at seta inntriv í verk, ið ikki eru heimilað í hesum lógaruppskoti.

Tað vil siga, at starvsfólk ikki skulu seta inntriv í verk, ið tvingsilsnevndin eigur at góðkenna fyrst, og starvsfólk skulu ei heldur seta í verk inntriv, ið eru ætlað til bráðfeingis vandastøður, um ítøkiliga støðan hvørki er bráðfeingis ella vandamikil. Verða óheimilaði inntriv sett í verk hóast alt, skulu tey undir øllum umstøðum skrásetast og fráboðast.

Til stk. 3

Myndugleikin skal geva persóninum, advokati hansara og avvarðandi høvi at gera viðmerkingar til inntriv, ið myndugleikin ætlar at seta í verk. Hettar eru inntriv, ið krevja góðkenning frá tvingsilsnevndini.

Til stk. 4

Neyðugt er eisini, at inntrivið samsvarar við tørvin at loysa støðuna. Kann støðan loysast á ein linari hátt, er ikki neyðugt at seta í verk eitt meiri umfatandi inntriv. Hettar nevnist meginreglan um minsta inntriv. Sum dømi kann nevast, at um ávaringar og peilingarskipan er nøktandi, er ikki neyðugt eisini at halda persóni aftur á bústaði.

Ásett er eisini, at inntrivið skal setast í verk á mest varliga hátt. Tað merkir, at starvsfólk skulu gera sítt til, at persónurin merkir sum minst til inntrivið. Sum dømi kann nevast, at um persónur verður hildin fastur í einari bráðfeingis og vandamiklari støðu, skal endamálið vera at sissa persónin, heldur enn at halda honum fóstum, uttan mun til um sinnisstøðan batnar ella ei.

Inntriv skulu ongantíð vara longur enn neyðugt. Tað merkir, at ein ávaringar- og peilingarskipan ikki nýtist at vera aktiv, um persónurin ikki longur gongur á vandaleið. T.d. um persónurin gongur eina tryggja leið, har starvsfólk kunnu hava eyguni við honum.

Harafturat skal inntriv steðgast alt fyri eitt, um leiðsla ella starvsfólk gerast varug við, at grundarlag ikki longur er fyri inntrivinum.

Til § 4

Landsstýrismaðurin setir eina tvingsilsnevnd at taka avgerð um góðkenning av inntrivi, ið ásett eru í hesi løgtingslóg. Harafturat tekur nevndin støðu til kæru sambært hesi løgtingslóg, tá kæran snýr seg um inntriv, ið eru framd sambært § 6, ið er bráðfeingis inntriv, ið ikki skulu hava góðkenning frammanundan. Eisini tekur nevndin sær av kæru um fyribils avgerð sambært § 25.

Í sambandi við góðkenning av tilmæli sambært § 24, stk. 3, skal avgerðin hjá tvingsilsnevndini antin ganga ynskinum hjá avvarðandi á mæti, soleiðis at myndugleikin skal meta um málið av nýggjum, ella at ynski hjá avvarðandi ikki verður gingið á mæti og at málið síðani kann leggjast fyri Føroya rætt til støðutakan.

At nýta tvingsil er altíð eitt álvarsligt stig at taka. Eitt stig, ið trívir inn í grundleggjandi rættindi hjá persóninum. Rættindi, ið njóta verju bæði í Evropiska Mannarættindasáttmálanum og Grundlógini. Neyðugt er tískil, at tað er ein óheft nevnd, ið tekur støðu til tilmæli um inntriv frá myndugleikanum.

Til stk. 2

Nevndin skal hava neyðuga fakkunnleikan og røttu samansetingina soleiðis, at hon dugir at greina og lýsa málið frá fleiri fakligum sjónarvinklum og neyvt meta, um grundgevingarnar hjá myndugleikanum eru haldgóðar.

Avgerðin hjá nevndini um at góðkenna inntriv, verður tikin við støði í tilmælinum, ið myndugleikin leggur fyri nevndina.

Mett verður, at málini, ið verða viðgjørð í nevndini eru grundfest í lögfrøðiligum grundreglum um rættartrygd, ið finnast í grundlóg, altjóða sáttmálum og lögfrøðiligum høvuðsreglum. Tískil er ásett, at nevndin hevur ein fastan nevndarlim, ið skal verða lögfrøðingur við hollum royndum, kanska serliga innan t.d. revsirætt ella rættartrygd í breiðum høpi. Varafólk hansara skal vera lögfrøðingur við somu royndum. Fasti nevndarlimurin er føddur formaður í nevndini.

Nevndin er harafturat samansett við fleiri serkønum nevndarlimum. Mett verður, at inntrivini og tær umstøður, ið inntrivini svara til, spennu víða. Tískil er neyðugt, at nevndin kann samansetast á ein smidligan hátt, ið hóskar seg til ítøkiliga málið, ið lagt er fyri nevndina. Ásett er tískil, at landsstýrismaðurin kann velja ein hóp av fakfólki, ið eru serkøn innan sosialnámsfrøði, heilsurøkt, sjúkrarøkt, sálarfrøði og sálarsjúkufrøði. Ásett er ikki ávíst krav um útbúgving, men krav um serkøna vitan. T.d. kann hópurin av serkønum nevndarlimum at velja ímillum hava barnasakkønan sálarfrøðing, eins og sálarfrøðing, ið tekur sær av sálarfrøðiligum viðurskiftum kring vaksin. Harafturat kann hópurin av serkønum nevndarlimum bæði verða umboðaður av sjúkrarøktarfrøðingi, ið starvast innan Almannaverkið og sjúkrarøktarfrøðingi, ið starvast í kommunala geiranum. Einku hámark er fyri hópnum av serkønum nevndarlimum, ið landsstýrismaðurin kann velja. At finna røtta umboðanina hevur størstan týðning.

Til stk. 3

Í nevndarviðgerðini luttaka fasti nevndarlimurin og 2 serkønir nevndarlimir. Formaðurin ger av, hvørjir av serkønu nevndarlimunum í úrvalshópinum skulu luttaka. Metir formaðurin, at málið er av sovorðnum serligum slag, at fleiri serkøn eygu mugu verða á málinum, kann hann gera av, at fleiri enn 2 serkønir nevndarlimir luttaka í viðgerðini. Talan er um mál, ið reisa spurningar, ið fara tvørtur um fleiri ymisk faklig mørk.

Til stk. 4

Tvingsilsnevndin kann harafturat leita sær aðra serkøna hjálp í arbeiðinum at lýsa eitt mál. Hetta kann t.d. verða serkøn hjálp innan fysioterapi, ergoterapi o.a. Nevndin ger sjálv av, hvussu hjálpin verður veitt. T.d. við munnligari framløgu ella í áliti frá sakkønum.

Til stk. 5

Tvingsilsnevndin tekur avgerðir við vanligum atkvøðumeiriluta. Um t.d. nevndin er samansett við 3 serkønum nevndarlimum afturat formanninum, er atkvøðan hjá formanninum avgerandi.

Til stk. 6

Ásett er, at nevndin skal, av sínum eintingum ella eftir áheitan, geva persóni og myndugleika, t.e. Almannaverkinum, Tórshavnar kommunu ella kommunalu samstørvunum, móguleika at geva síni sjónarmið til kennar ella lýsa evni gjøllari.

Hettar kann bæði verða ein háttur hjá avvarðandi ella persóninum sjálvum at koma til orðanna og ein háttur hjá nevndini at lýsa málið til fulnar, um eitthvørt ivamál er kring málið, ið verður viðgjørt. Serliga hevur tað týdning, at avvarðandi fáa høvi at koma til orðanna í skrift og talu, tá talan er um mál, ið snúgva seg um persón, ið er yngri enn 18 ár. Varpar tilmælið frá myndugleikanum ikki ljós á hettar, eigur nevndin av sínum eintingum at kanna málið.

Til stk. 7

Mál sambært §§ 10, 13 og 14, kapittulunum 4 og 5 og fyribils avgerðir sambært § 25 eru skundmál. Hettar tí, at inntrivini eru víðfevnd og tengd at viðurskiftum, ið krevja eina lutfalsliga skjóta avgerð. Í mun til fyribils avgerð sambært § 25 er tað eisini av týdningi at málið fær eina skjóta viðgerð, soleiðis at rættartrygdin hjá persóninum er frægast vard.

Til stk. 8

Onnur mál, ið lögð verða fyri nevndina skulu verða avgreidd í seinasta lagi 30 dagar eftir at tilmælið ella frágreiðing er móttikin. Felags fyri hesi mál er, at talan ikki er um mál, ið eru eins átroðkandi sum skundmál sambært stk. 7. Er avgerð ikki tikin innan nevndu freist, skal avgerðin verða tikin skjótast gjørligt og orsökkin fráboðast myndugleikanum og teimum avvarðandi. Í roynd og veru fráboðar myndugleikin teimum avvarðandi skjótast gjørligt.

Til stk. 9

Landsstýrismaðurin ásetir samsýning fyri fasta nevndarlimin, varalim hansara og teir valdu serkønu nevndarlimirnar.

Til stk. 10

Føroya Kærustovnur verður skrivstova hjá tvingsilsnevndini og heldur allar útreiðslur, ið stava frá virksemi nevndarinnar, undir hesum at stuðla formanninum í valinum av serkønu nevndarlimunum til einstøku málini.

Til stk. 11

Tvingsilsnevndin førir yvirlit yvir allar avgerðir, ið nevndin tekur, umframt móttiknar fráboðanir og frágreiðingar sambært hesi lögtingslóg. Endamálið er at nevndin greinar og lýsir hettar dátutilfar árliga saman við ársfrágreiðing. Á henda hátt verður nevndin sum frálíður ein vitanarbanki við týdningarmiklum hagtølum og tilfari annars, ið m.a. kann nýtast í undirvísingar- og menningarhøpi.

Til § 5

Myndugleikin kann, um tað verður mettt neyðugt, boðsenda lögregluni at hjálpa við fremja inntriv sambært ávísnum ásetingum í hesi lögtingslóg. Talan er um ásetingar, har tað er nær at halda, at persónur kann seta seg ímóti inntrivinum á ein hátt, ið kann seta trygdina hjá starvsfólki í vanda.

Tað er ikki ein treyt, at persónurin skal hava gjørt kropsliga mótstöðu ella nýtt harðskap, áðrenn lögreglan kann boðsendast. Vitan um áður framdan harðskap ella møguligar vandastøður í sambandi við persónin er nóg mikið grundarlag hjá myndugleikanum at meta, at neyðugt er at boðsenda lögregluni at vera við til fremja inntriv.

Talan er eitt nú um, tá persónur skal flyta frá bústaði sínum, og myndugleikin ikki kann borga fyri trygdini hjá teimum starvsfólki, ið skulu hjálpa við at flyta hann, ella trygdini hjá persóninum sjálvum.

Talan kann eisini vera um støður, har starvsfólk skal kanna býli hjá persóni ísv. trygd og skilhald. Tá talan er um planløgð inntriv, er tað leiðslan, sum í roynd og veru boðsendir lögregluni. Er støðan hinvegin bráðfeingis, er onki krav um ávísa manngongd. Tá verður lögreglan boðsend av starvsfólki ella øðrum.

Til § 6

Í bráðfeingis støðum, har vandi er á ferð, kunnu starvsfólk halda persóni fóstum og føra hann í annað ólæst tilhaldsrúm. Starvsfólk taka avgerðina um at halda persóninum fóstum. Ilt er at geva dømir, ið til fulnar lýsa tær støður, ið eru at meta sum bráðfeingis og vandamiklar. Tó er tað ein treyt, at talan skal ikki vera um ein møguligan vanda. Vandin skal vera ítøkiligur, og vandi skal vera fyri, at persónurin ger skaða á seg sjálfvan ella onnur, t.d. við at kasta við tungum lutum, sláa ella sparka. Geyl og róp einans er í sjálvum sær ikki nóg mikið til, at viðkomandi kann haldast fastur.

Til stk. 2

Er støðan so mikið vandamikil, at støðan ikki kann loysast við at halda persóninum fóstum ella flyta hann í annað ólæst tilhaldsrúm, er møguleiki fyri, at persónurin verður fluttur í eitt tilhaldsrúm, ið verður læst. Galdandi er tá, at tilhaldsrúmið skal verða egnað at hýsa persóninum. T.d. skal tilhaldsrúmi ikki hava lutir o.a., ið persónurin kann nýta at gera skaða á seg sjálfvan. Haraftrat skal persónurin vera undir støðugum eftirliti so leingi, hann er staddur í tilhaldsrúminum. Tilhaldsrúmið skal vera egnað í mun til eftirlitið. T.v.s., at starvsfólk skulu hava møguleika at síggja persónin, meðan hann er læstur inni og hava møguleika at práta við hann eftir tørvi. Persónur skal sum meginregla ikki vera læstur inni longur enn 1 tíma hvørja ferð.

Til stk. 3

Starvsfólk hava møguleika í bráðfeingis støðum at halda persóni fóstum ella føra hann í annað ólæst tilhaldsrúm, um hann oyðileggur lutir, ið ikki eru hansara egnu, ella ger stóran materiellan skaða. Til ber ikki at halda persóni fóstum vegna ein møguligan vanda. Vandin skal vera ítøkiligur. T.d. um persónurin tekur um eitt stjónvarp við tí fyri eyga at koppa ella kasta tað ella tveitur ella ætlar at tveita lutir, ið ikki eru hansara egnu.

Til stk. 4

Starvsfólk kunnu haraftrat í bráðfeingis støðum føra persón aftur hagar, hann fór frá. T.d um ein persónur, yngri enn 18 ár, er rýmdur frá einum bútilboði í kulda og kava, og tað er álvarsligur vandi fyri skaða á barnsins heilsu og menning. Ella ein eldri persónur við demenssjúku er farin heimanífrá út á alfaraveg á náttartíð og bæði er til vanda fyri seg sjálvan og fólk, ið ferðast í bili. Í slíkum støðum kann gerast neyðugt at boðsenda lögregluni, m.a. vísandi til § 5.

Til stk. 5

Avvarðandi skulu kunnast í stundini, um persónur er læstur inni í einum tilhaldsrúmi. Hetta merkir, at meðan inntrivið er í gongd, skal fráboðan gevast. Avvarðandi kunnu í slíkum bráðfeingis støðum móguliga verða við til at tálma eina spenta støðu.

Til § 7

Starvsfólk kunnu vísa persóni á leið (á donskum “guidning”). Talan er ikki um eitt inntriv, men um eitt kent hugtak, ið við at áseta beinleiðis í lógina, ber til at vísa á, at tað er ein góðtikin máti at fremja umorganarskylduna og veita røkt og stuðul – eisini við atliti at trygd og trivnaði.

At vísa persóni á leið kann forða fyri, at ein støða mennist til eina vandastøðu, har neyðugt er at halda persóni føstum sambært § 6. Talan er um, at starvsfólk, uttan at gera inntriv, føra ella vísa persónin á leið við lættari handarørslu og varligari talu. Talan kann vera um, at persónur verður vístur á leið innar, um veðrið byrjar at hátta sær illa, ella at persónur verður vístur á leið, um hann byrjar at gera seg inn á aðrar persónar við ókvæmisorðum.

Til § 8

Myndugleikin kann leggja tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at nýta ávaringar- og peilingarskipan til persón við týðandi sálarligum virkistarni, ið ikki samtykkir, at myndugleikin kann nýta hesa skipan.

Ávaringar- og peilingarskipan er eitt elektroniskt tól, ið kann skapa eitt samband millum persónar, t.d. ein persón við demenssjúku og ein avvarðandi. Skipanin er vanlig samansett av einum ávaringarsendara og einum ávaringarmóttakara. Tær skipanir, ið eru mest viðkomandi í hesum høpi eru: ávaringarskipan, peilingarskipan og ávaringarskipan við trygdarfunktu.

Ávaringarskipanin hevur sum endamál at ávara onnur um, at ein persónur við týðandi sálarligum virkistarni fer frá einum avmarkaðum øki, ið er trygt, til eitt øki, ið verður mett sum ótrygt og vandamikið fyri persónin.

Peilingarskipanin hevur sum endamál at loyva øðrum at finna ein persón við týðandi sálarligum virkistarni, um persónurin eitt nú er horvin. Peilingarskipanin nýtir m.a. GPS tøkni.

Ávaringarskipanin við trygdarfunktu hevur sum endamál at hækka trygggleikan og umorganina hjá persóni við týðandi sálarligum virkistarni. Skipanin er soleiðis háttað, at persónurin fær móguleika at heita á hjálp. Talan kann verða um at starvsfólk fáa eina elektroniska ávaring frá persóninum ella at starvsfólk kunnu tosa við persónin.

Myndugleikin leggur tilmæli fyri nevdina, um myndugleikin metir, at persónurin kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda, og hesin vandin er so mikið ítøkiligur, at neyðugt er hjá myndugleikanum at hava hesa heimild í sambandi við umsorganarskylduna.

Hetta merkir, at myndugleikin skal hava vitan og kunnleika til lívsviðurskiftini hjá viðkomandi persóni, og at myndugleikin við hesari vitan kann meta um sannlíkindini fyri, at persónurin kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda vegna sín vantandi førleika at ferðast einsamallur úti. T.d. at persónurin vantar førleika at leggja upp fyri bilaferðslu, ikki dugir at meta um landafrøðilig viðurskifti ella ikki fær mett um veður og vind. Nakað, ið kann føra við sær, at persónurin renir seg í óføri, verður yvirkoyrdur, frystir í hel ella á annan hátt setir lív og heilsu hjá sær sjálvum í vanda.

Vandin skal berast saman við sálarliga virkistarninum hjá viðkomandi, og vandin skal verða ítøkiligur, skilt á tann hátt, at viðurskiftini í einstaka førinum gera tað neyðugt. Tað er ikki nøktandi, at vandin er møguligur.

Myndugleikin, undir hesum, leiðsla og starvsfólk, skal hava eina vitan um, at persónurin søkir at úthurðini ella oftani fer frá bústaðnum og kemur sær sjálvum í vanda. T.d. er ikki vandi á ferð, um persónurin einans fer út og gongur í grannalagnum, har viðurskiftini eru lutfalsliga trygg. Plagar persónurin hinvegin at ferðast í einum øki, har ferðslan er tung, kann hann skjótari koma sær sjálvum í vanda. Sama er galdandi, um økið landafrøðiliga er soleiðis háttað, at persónurin kann detta oman, drukna o.a. Eisini veður og vindur hava eina ávirkan á metingina, um vandi er á ferð.

Til stk. 2

Galdandi fyri persón, ið hevur eitt týðandi sálarligt virkistarn vegna sjúku, ið er í menning og gongur afturá – t.d. demenssjúku har fatanarligi førleikin hjá persóninum er versnaður og sum frálíður hvørstur - er heimild hjá leiðsluni at seta ávaringar- og peilingarskipan í verk, uttan so at persónurin beinleiðis setir seg upp ímóti hesum. Tað merkir, at um persónurin ikki letur við seg koma, ber til hjá leiðsluni at seta ávaringar- og peilingarskipan á viðkomandi.

Til stk. 3

Endamálið er at veita umsorgan og tryggja persóninum rásarúm at ferðast tryggur, hóast sína versnandi sjúku. Um persónurin setir seg ímóti, skal avgerðin leggjast fyri tvingsilsnevndina, og tvingsilsnevndin hevur í hesum føri møguleika at gera inntrivið óavmarkað í tíð, vegna tað, at sjúkan einans fer at versna.

Harafturat er galdandi, at inntrivið skal setast í verk í samráði við avvarðandi og verða grundað á skjalfestar upplýsingar um heilsustøðuna hjá persóninum. At avvarðandi skulu verða tikin við, er tí, at avgerðin liggur hjá leiðsluni og inntrivið ikki skal góðkennast av tvingsilsnevndini, um persónurin ikki setir seg upp ímóti avgerðini. Taka avvarðandi ikki undir við avgerðini hjá leiðsluni, kann myndugleikin, grunda á m.a. umsorganarskylduna, leggja tilmæli, við viðmerkingum frá avvarðandi, fyri tvingsilsnevndina at góðkenna.

Til stk. 4

Avvarðandi kunnu á serligum oyðublaðið, ið myndugleikin letur gera, søkja myndugleikan um loyvi at taka í nýtslu ávaringar- og peilingarskipan. Treytin fyri hesum er tann, at myndugleikin hevur ella fær góðkenning frá tvingsilsnevndini at nýta inntrivið, ella at leiðslan tekur í nýtslu ávaringar- og peilingarskipan sum greitt er frá omanfyri. Talan er bæði um persón, ið býr í bútilboði og persón, ið ikki býr í bútilboði.

Talan er um, at myndugleikin ella leiðslan fyrst meta um ávaringar- og peilingarskipan er hósandi fyri persónin, og at tey avvarðandi síðani fáa móguleikan at taka lut í skipanini, um hetta verður mettt trygt og gagnligt fyri persónin, t.d. ein dóttir, ið býr tætt við eina demenssjúka mammu og hevur móguleika at fara eftir henni, um hon villist av leið.

Til stk. 5

Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur í kunngerð um hvørji sløg av ávaringar- og peilingarskipanum eru loyvdar at nýta og treytir hesum viðvíkjandi. Harafturat verða nærri treytir ásettar um loyvi at nýta ávaringar- og peilingarskipan, ið avvarðandi søkja um, t.d. ábyrgd í sambandi við nýtsluna, hvør rindar fyri umvæling og dagføring, reglur um egingjald o.a.

Til § 9

Myndugleikin kann leggja tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at nýta serliga upplatingarskipan til persón við týðandi sálarligum virkistarni, ið ikki samtykkir til, at myndugleikin kann nýta hesa skipan.

Serlig upplatingarskipan kann nýtast, um hon kann forða fyri, at persónur kemur sær sjálvum í vanda ella øðrum í vanda. Metingin av vandanum er tann sama, sum tá metast skal um vandan í mun til ávaringar- og peilingarskipan, samanber § 8.

Ásett er, at í mun til meginregluna um minsta inntriv, skal persónurin hava fingið ávaringar- og peilingarskipan roynda, áðrenn móguleikin við serligari upplatingarskipan kann roynast. Tað vil siga, at ávaringar- og peilingarskipan er roynd í verki, men hevur ikki eydnast so væl í mun til støðuna hjá viðkomandi persóni.

Avgerandi í mun til nýtsluna av serligari upplatingarskipan er, at skipanin ikki veruliga forðar persóninum í at fara út, men einans hevur sum endamál at virka seinkandi. Av hesum ávum eru veruligar læsingarskipanir ikki loyvdar at seta í verk.

Til stk. 2

Verður serlig upplatingarskipan sett í verk, er tað eitt krav, at aðrir persónar, ikki verða nervaðir av hesi skipan. Hetta merkir, at hesir persónar verða lærdir at nýta hana ella fáa hjálp at nýta hana. Um ikki, er talan um óheimilaða frælsistøku.

Til § 10

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni við týðandi sálarligum virkistarni aftur á staðnum har hann er, ella føra hann aftur hagar hann fór um hann kemur sær sjálvum ella øðrum í vanda, tað er heilt neyðugt at halda honum aftur ella føra hann aftur, og støðan ikki kann loysast einans við ávaringar- og peilingarskipan ella serligari upplatingarskipan.

Talan er ikki um ávísan bústað. Talan kann verða um bútilboð, dagtilboð og annað. Tað, ið hevur týdning, er, at inntrivið er neyðugt.

Metingin av vandanum er tann sama, sum tá metast skal um vandan í mun til ávaringar- og peilingarskipan. Ávaringar- og peilingarskipan kann t.d. nýtast samstundis, sum inntrivið at halda persóni aftur og føra hann aftur hagar hann fór frá, er góðkent. Neyðugt er ikki, at støðan

skal vera bráðfeingis. T.d. kann persónurin fyrast heim, hóast hann ikki er í einari bráðfeingis vandastøðu, men meiri einari sannlíkari vandastøðu. Verður støðan mett bráðfeingis, kann leiðsla og starvsfólk seta inntriv í verk sambært § 6. Fleiri bráðfeingis støður eiga at føra til, at myndugleikin leggur tilmæli sambært § 24 fyri tvingsilsnevndina

Til § 11

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni við týðandi sálarligum virkistarni, ið ikki samtykkir til, at myndugleikin kann røkja sína umsorganarskyldu í sambandi við halda reinføri og nøkta grundleggjandi tørvin hjá persóninum. Talan er eitt nú um støður, har persónurin fær klipt hár, negl, busta tenn, vaska høvur og kropp o.a.

Talan skal vera um eitt ófrávikiligt neyðsyn. Tað vil siga, at persónurin er í vanda fyri at fella í órøkt. Umsorganarskyldan er í háseti, men sjálvsavgerðarrætturin hjá viðkomandi skal tó altíð virðast, og tískil er tað avgerandi at finna eina javnvág millum, nær viðurskiftini eru soleiðis, at umsorganarskyldan eigur at taka yvir sjálvsavgerðarrættin.

Til stk. 2

Galdandi fyri persón, ið hevur eitt týðandi sálarligt virkistarn vegna sjúku, ið er í menning og gongur afturá – t.d. demenssjúku har fatanarligi førleikin hjá persóninum er versnaður og sum frálíður hvørvur - er heimild hjá leiðsluni at halda persóni føstum í hesum sambandi, uttan so at persónurin beinleiðis setir seg upp ímóti hesum. Tað merkir, at um persónurin ikki letur við seg koma, ber til hjá leiðsluni at seta í verk inntriv at røkja umsorganarskylduna.

Til stk. 3

Endamálið er at veita umsorgan og tryggja persóninum virðiligar umstøður og umsorgann, hóast sína versnandi sjúku. Um persónurin setir seg ímóti, skal avgerðin leggjast fyri tvingsilsnevndina, og tvingsilsnevndin hevur í hesum føri møguleika at gera inntrivið óavmarkað í tíð, vegna tað, at sjúkan einans fer at versna. Harafturat er galdandi, at inntrivið skal setast í verk í samráði við avvarðandi og verða grundað á skjalfestar upplýsingar um heilsustøðuna hjá persóninum. At avvarðandi skulu verða tikin við, er tí, at avgerðin liggur hjá leiðsluni og inntrivið ikki skal góðkennast av tvingsilsnevndini, um persónurin ikki setir seg upp ímóti avgerðini. Taka avvarðandi ikki undir við avgerðini hjá leiðsluni, kann myndugleikin, grunda á m.a. umsorganarskylduna, leggja tilmæli, við viðmerkingum frá avvarðandi, fyri tvingsilsnevndina at góðkenna.

Til § 12

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at nýta hjálparráð at verja móti skaða til persón við týðandi sálarligum virkistarni.

Inntrivið má einans nýtast, tá vandi er fyri, at persónurin kann detta og gera skaða á seg sjálvan, t.d. bróta bein, fáa skallabrot, heilaskjálvta ella leysar tenn. Hetta er serliga týðandi um persónurin hevur ein sjálvoyðandi atburð.

Verjan snýr seg t.d. um at spenna persónin fastan til ein koyristól, song, vesi o.a. við bleytum klædnaselum. Verjan er tó ikki avmarkað til hettar.

Til stk. 2

Galdandi fyri persón, ið hevur eitt týðandi sálarligt virkistarn vegna sjúku, ið er í menning og gongur afturá – t.d. demenssjúku har fatanarligi førleikin hjá persóninum er versnaður og sum frálíður hvørvur - er heimild hjá leiðsluni at nýta hjálparráð at verja móti skaða, uttan so at persónurin beinleiðis setir seg upp ímóti hesum. Tað merkir, at um persónurin ikki letur við seg koma, ber til hjá leiðsluni at seta í verk inntriv at røkja umsorgnarskylduna.

Til stk. 3

Endamálið er at veita umorgan og tryggja persóni virðiligar umstøður og umorgann, hóast sína versnandi sjúku. Um persónurin setir seg ímóti, skal avgerðin leggjast fyri tvingsilsnevndina, og tvingsilsnevndin hevur í hesum føri møguleika at gera inntrivið óavmarkað í tíð, tí at sjúkan einans fer at versna. Harafturat er galdandi, at inntrivið skal setast í verk í samráði við avvarðandi og verða grundað á skjalfestar upplýsingar um heilsustøðuna hjá persóninum. At avvarðandi skulu verða tikin við, er tí, at avgerðin liggur hjá leiðsluni og inntrivið ikki skal góðkennast av tvingsilsnevndini, um persónurin ikki setir seg upp ímóti avgerðini. Taka avvarðandi ikki undir við avgerðini hjá leiðsluni, kann myndugleikin, grunda á m.a. umorganarskylduna, leggja tilmæli, við viðmerkingum frá avvarðandi, fyri tvingsilsnevndina at góðkenna.

Til stk. 4

Hjálparráðið skal ikki veruliga tálma flytføri hjá persóninum. T.d. um hann er spentur fastur, skal eitt starvsfólk gáa eftir um persónurin ynskir at flyta seg. Fastspenning uttan nakran veruligan møguleika at flyta seg kann vera óheimilað frælsistøka. Hjálmar og serhandskar, ið ikki tálma flytføri, er ikki inntriv, men einans eitt umorganaramboð.

Til stk. 5

Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um hjálparráð. Talan er um at áseta, hvørji hjálparráð eru loyvd og treytir í hesum sambandi. Hjálparráð og vølfærdartøkni er í støðugari menning, tískil er neyðugt at reglur hesum viðvíkjandi kunnu dagfördast smidliga eftir tørvi.

Til § 13

Skipað verður í hesari áseting fyri, nær persónur, ið beinleiðis setir seg upp ímóti einari flyting, ella ið vantar førleikan at geva eitt gildugt samtykki, skal flyta í eitt bútilboð, ið er skipað sambært vølfærdarlógini ella løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m.

Flytingin skal vera mett neyðug til tess, at persónurin kann fáa neyðugu hjálpina, tá hon ikki kann gevast har, hann býr. Av tí at inntriv av hesum slagi er eitt sera álvarsligt stig, skal myndugleikin vísa á, at til ber ikki at broyta bústaðin, t.d. við innrætting ella at veita stuðul, røkt ella onnur tilboð um tænarur, ið kunnu bøta um støðuna, soleiðis at persónurin kann verða verandi í sínum bústaði.

Tað er ein treyt, at persónurin kann koma sær sjálvum í vanda, t.d. um persónurin hevur lyndi til at gloyma at slökkja kertiljós ella komfýr, ella hevur ein sjálvoyðandi atburð.

Vandin skal vera ítøkiligur og ikki einans møguligur. Sannlíkindi skulu vera fyri, at alt annað enn ein flyting er at meta sum skilaleyst og ikki í samráði við umorganarskylduna. Nær tað er skilaleyst, er torført at áseta greitt í lógarteksti. Tó eru einstakar støður, har vandi er á ferð, ikki nøktandi. Talan skal vera um, at persónurin hevur mist evnini at halda hús sum ein vanligur sambæriligur persónur, at persónurin í royndini at halda hús, javnt og samt kemur sær

í vandamiklar stöður, og at umsorganarskyldan ekki kann fremjast til fulnar undir teimum givnu umstöðunum.

Til stk. 2

Hevur persónurin eina demenssjuku, ið stendur við og versnar, eru krøvini linari til nær flyting kann fremjast. Tá talan er um ein alsamt versnandi fatanarlígan førleika, er ein flyting ein óundankomandi og sannlík sannroynd einaferð í framtíðini. Um mett verður, at umsorganarskyldan ekki kann veitast til fulnar, har persónurin býr, og at tað er mest hóskandi fyri umsorganina at hann flytur, kann myndugleikin leggja eitt tilmæli fyri tvingsilsnevndina um tað.

Krav er ikki um vandastöður ella skilaloysi, men hinvegin um hvørt tænastan, ið hann hevur tørv á, skynsamt kann veitast á bústaðnum ella í einum bútilboði. Sum dømi er ein demenssjúkur persónur, har sjúkan ikki enn hevur elvt til, at hann hevur mist evnini at halda hús og kemur sær í vandastöður, men har húsarhaldið og lívskorini eru ávirkað á ein sovorðnan hátt, ið gevur myndugleikanum høvi at umhugsa aðrar loysnir – oftast í samráð og semju við makan hjá viðkomandi.

Til stk. 3

Metingin hjá myndugleikanum skal eisini ætla um makan ella onnur avvarðandi, ið bígva saman við persóninum. Talan kann t.d. vera um, at persónurin ikki vil, ella er førur fyri at taka móti hjálp ella vegleiðing frá sínum maka, og stöðan av tí orsök skjótt gerst ótolandi.

Til stk. 4

Myndugleikin hevur heimild at leggja tilmæli fyri tvingsilsnevndina um, at ein persónur, ið býr í einum bútilboði, skal flyta í eitt annað bútilboð ella býli, um bútilboðið ella býli t.d. verður umbygt, gjørt í stand, niðurlagt v.m. Sakligar orsøki skal tó altíð vera fyri broytingini av bústaðarviðurskiftunum hjá persóninum. Umsorganarskyldan er í háseti, men við hesum er eisini latið upp fyri, at myndugleikin kann laga síni viðurskifti eftir umstöðunum. T.d. um eitt bútilboð er illa farið, hálvtómt, óegnað o.a. Hetta eru samstundis eisini viðurskifti, ið ávirka útinning av umsorgan og trygd hjá persóninum. Tað er av týðningi at atlit at skynsamun rakstri hjá myndugleikanum og atlit at tryggum og egnaðum kørmum kring persónin sampakka. Stórrakstararfyrirminur og effektivisering eru ikki atlit, ið kunnu standa einsamøll í mun til góðkenning av tilmæli sambært hesum lógaruppskotið.

Haraftrat er móguleiki fyri at flyta ein persón, ið hevur fingið eitt egnað bútilboð at bígva í, men har viðurskifti eru, ið gera, at hann skal flyta í eitt annað bútilboð, t.d. um familja og maki eru flutt í eina aðra bygd, og at ein flyting av hesum persóni til hesa bygd, er til hansara egna besta. Til tess er neyðugt hjá starvsfólki og leiðslu at meta um stöðuna saman við teimum avvarðandi.

Til stk. 5

Landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur í kunngerð um flyting sambært stk. 4. M.a. verður ásett undir hvørjum umstöðum ein flyting er fyríbils og nær hon er endalig. Eisini verður ásett, undir hvørjum umstöðum persónurin kann flytast og um samskipan við aðrar myndugleikar í mun til flyting. Tá økið er tvørgeiralt, verður kunngerðin eisini gjørd í samstarvi við aðrar myndugleikar.

Til § 14

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at flyta ein persón, ið hevur týðandi sálarligt virkistarn, frá einum bútilboði til eitt annað egnað bútilboð, t.d. eitt bútilboð, ið er skipað sum ein tryggjað búfyriskipan sambært vælferðarlógini.

Endamálið við flytingini er, at myndugleikin hevur ein møguleika at fyriryrgja harðskapi, hóttanum og serliga vandamiklum støðum, tá allar aðrar loysnir eru royndar uttan úrslit.

Metingin tekur støði í vandanum og teimum hóttanum, ið persónurin orðar. At tað skal verða skilaleyst at lata hann verða búgvandi og viðurskiftini gera tað neyðugt merkir, at vandin er ítøkiligur og álvarsligur. T.d. at persónurin nýtir sovorðnan harðskap ella hóttir við harðskapi, ið er egnaður til, at starvsfólk og onnur búfólk kenna, at lív og heilsa er í vanda.

Einstakir harðskaps tilburðir eru ikki nøktandi til tess at nýta hesa áseting. Harafrat skal kunna vísast á, at bútilboðið, ið viðkomandi eftir ætlan skal flytast á, er betur egnað til tørvin hjá persóninum. Undir hesum um nýggi bústaðurin er betri egnaður í mun til at veita persóninum neyðugu røktina og umsorganina í sambandi við hansara sálarliga virkistarn og umstøður annars.

Til § 15

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni undir 18 ár aftur á staðnum, har hann er, ella føra hann aftur hagar, hann fór, um hetta verður mettt neyðugt grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina, og at tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsumum skaða á heilsu ella menning hjá persóninum. Hetta er t.d. um persónurin hevur ætlanir um at fara í hóslog við persónar, við tí fyri eyga at fáa fatur á rúsevnum ella rúsdrekka, ella um ein persónur hevur ætlanir um at selja kynsligar tænastrur. Umsorganarskyldan er í háseti. Menning og heilsa kann fevna um ymsar støður. Eitt nú kann ein støða vera, at persónurin við sínum atburði fær slík menningarafturstig, at hann er í vanda fyri at vanrøkja sína skúlagongd ella missa sítt arbeiði.

Neyðugt er ikki, at støðan skal vera bráðfeingis. T.d. kann persónurin fyrast heim, hóast hann ikki er í einari bráðfeingis vandastøðu, men meiri einari sannlíkari vandastøðu. Verður støðan mettt bráðfeingis, kann leiðslan og starvsfólk seta inntriv í verk sambært § 6. Fleiri bráðfeingis støður eiga at føra til, at myndugleikin leggur tilmæli sambært § 24 fyri tvingsilsnevndina.

Talan er ikki um ávísan bústað. Talan kann verða um bútilboð, dagtilboð og annað. Tað, ið hevur týdning, er, at inntrivið er neyðugt.

Til § 16

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at flyta ein persón, ið er undir 18 ár, frá einum bútilboði til eitt annað egnað bútilboð, t.d. eitt bútilboð, ið er skipað sum ein tryggjað búfyriskipan sambært vælferðarlógini.

Endamálið við flytingini er, at myndugleikin hevur ein møguleika at fyriryrgja harðskapi, hóttanum og serliga vandamiklum støðum, tá allar aðrar loysnir eru royndar uttan úrslit.

Metingin tekur støði í vandanum og teimum hóttanum, ið persónurin orðar. At tað skal vera skilaleyst at lata hann verða búgvandi og viðurskiftini gera tað neyðugt merkir, at vandin er

ítökiligur og álvarsligur. T.d. at persónurin nýtir sovorðnan harðskap ella hóttir við harðskapi, ið er egnaður til, at starvsfólk og onnur búfólk kenna, at lív og heilsa er í vanda. Einstakir harðskaps tilburðir eru ikki nøktandi til tess at nýta hesa áseting. Harafrat skal kunna vísast á, at bútilboðið, ið viðkomandi eftir ætlan skal flytast á, er betur egnað til tørvin hjá persóninum. Undir hesum, um nýggi bústaðurin er betri egnaður, í mun til karmar og innihald, at veita honum neyðuga sosialnámsfrøðiliga viðgerð.

Til § 17

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um, at myndugleikin kann hava eftirlit við nýtsluni av telefon og interneti hjá persóni undir 18 ár, ið býr í einum bútilboði.

Saman við eftirlitinum, hevur myndugleikin eisini heimild í vølfærlógini at áseta almennar skilhaldsreglur á bútilboðnum, t.d. at internet ikki er loyvt á bútilboðnum um náttina v.m. Talan skal tó ikki verða um forðing fyri at nýta internetið, soleiðis at persónur framvegis hevur atgongd at nýta eina teldu o.a. um neyðugt. Starvsfólk skulu syrgja fyri hesum. Skal veruligt eftirlit havast við nýtsluni, ber til fyri eitt avmarkað tíðarskeið, at skipa viðurskiftuni soleiðis, at eitt starvsfólk hevur regluligt eftirlit við nýtsluni hjá persóninum. Tað vil siga, at nýtsla av internetið uttan nakað eftirlit kann noktast. Í praksis merkir hettar, at persónurin móguliga einans kann nýta internet uttanfyri sítt býli á bútilboðnum, í felagshøli ella á einari skrivstovu á staðnum, har starvsfólk hava móguleika at fylgja við nýtsluni. Sama krav kann setast til eftirlit við telefon, soleiðis at starvsfólk kunnu lurta eftir samrøðuni, ið persónurin hevur. Avtalast kann, at persónurin boðar frá, tá ávísur persónur, ið er orsøkin til eftirlitið, ringir. Tað er leiðslan og myndugleikin, ið seta í verk ítökiliga eftirlitið. Verksetingin verður gjørd sambært vegleiðing, ið er grundfest í hesum lógaruppskotið. Havast skal í huga, at tøkniliga menningin á økinum kann geva aðrar skynsammar móguleikar í mun til at hava eftirlit við nýtsluni av telefon og internetið.

Tvingsilsnevndin hevur heimild, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 2

Eina treytin fyri at nýta móguleikan er, at tað er neyðugt í mun til trygd og skilhald á bústaðnum. Hetta verður grundað á eina ítökiliga meting av umstøðunum. Trygd kann fevna um støður, har onnur búfólk ella starvsfólk koma sær í vanda ella móguligan vanda av viðurskiftum, ið annar persónur hevur ábyrgdina av. Skilhald snýr seg t.d. um vanligar skilhaldsreglur verða brotnar.

Dømi: Persónur hevur samband við ein persón umvegis internet ella telefon, við tí fyri eyga, at fáa til vega og selja ólóglig rúsevni í bútilboðnum.

Dømi: Persónur nýtir telefon ella internet til at gera seg inn á annan persón í bútilboðnum á ein hátt, ið kann seta heilsuna hjá viðkomandi persóni í vanda.

Harafturat er tað ein treyt, at inntrivið skal vera grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina og at eyðsýndur vandi er fyri álvarsum skaða á barnsins heilsu ella menning. Hetta er t.d. um persónurin við at nýta internet og telefon leggur ætlan um at fara í hóslog við persónar, við tí fyri eyga at fáa fatur á rúsevnum ella rúsdrekka, ella um ein persónur leggur ætlan um at selja kynsligar tænastur. Umsorganarskyldan er í hásæti. Menning og heilsa kann fevna um ymsar

stöður. Eitt nú kann ein stöðað vera, at persónurin við sínum atburði fær slík menningar afturstig, at hann er í vanda fyri at vanrøkja sína skúlagongd ella missa sítt arbeiði.

Dømi: Um kvinna, yngri enn 18 ár, samskiftir við onnur við tí fyri eyga at selja kynsligar tænastr.

Dømi: Um maður, yngri enn 18 ár, samskiftir við annan myndugan persón um at fáa til vega ólóglig rúsevni.

Til stk. 3

Myndugleikin leggur eisini tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at forða fyri, heilt ella partvíst, at persónur undir 18 ár, ið býr í einum bútilboðið, fær atgongd til internet ella telefon.

Tvingsilsnevndin hevur heimild, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 4

Myndugleikin skal sum meginregla fyrst royna móguleikan at hava eftirlit, áðrenn móguleikin fyri at forða nýtsluni sambært stk. 1 verður royndur. Galdandi er, at um stöðan ikki kann loysast við eftirliti, kann myndugleikin mæla til, at atgongd til telefon og internet verður forðað. Hetta kann eitt nú gerast við at taka burtur SIM kort úr farteleson og taka burtur mótaled úr teldu, um hetta letur seg gera.

Eina treytin fyri at nýta móguleikan er, at tað er neyðugt í mun til trygd og skilhald á bústaðnum. Hetta verður grundað á eina ítøkiliga meting av umstöðunum. Trygd kann fevna um stöður, har onnur búfólk ella starvsfólk koma sær í vanda ella móguligan vanda av viðurskiftum, ið annar persónur hevur ábyrgdina av. Skilhald snýr seg t.d. um vanligar skilhaldsreglur verða brotnar.

Harafturat er tað ein treyt, at inntrivið skal vera grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina og at eyðsýndur vandi er fyri álvarsomum skaða á barnsins heilsu ella menning. Hetta er t.d. um persónurin við at nýta internet og telefon leggur ætlan um at fara í hósleg við persónar, við tí fyri eyga at fáa fatur á rúsevnum ella rúsdrekka, ella um ein persónur leggur ætlan um at selja kynsligar tænastr. Umsorganarskyldan er í hásæti. Menning og heilsa kann fevna um ymsar stöður. Eitt nú kann ein stöðað vera, at persónurin við sínum atburði fær slík menningar afturstig, at hann er í vanda fyri at vanrøkja sína skúlagongd ella missa sítt arbeiði.

At stöðan ikki einans kann loysast við eftirliti merkir, at persónurin, hóast myndugleikin hevur eftirlit við nýtsluni, heldur áfram við nýtsluni og at stöðan sær út til at gerast meiri hættislig ella skaðilig.

Dømi: Myndugleikin hevur eftirlit við samskifti hjá ungari kvinnu, ið selir kynsligar tænastr. Hóast myndugleikin hevur sett í verk sosialnámsfrøðilig átøk, er stöðan ikki loyst. Myndugleikin kann í slíkum føri taka stig til, at nýtslan verður forðað fyri eitt avmarkað tíðarskeið.

Til stk. 5

Persónurin skal altíð ótarnaður kunna samskifta við almennar myndugleikar ella advokat. Hetta er eitt minsta krav, ið myndugleikin altíð skal eftirlíkað. Tó er framvegis galdandi, at inntriv skulu lúka treytirnar í § 3 um nýtslu av inntrivi. Tað merkir, at um ikki týðandi

viðurskifti tala ímóti tí, skal persónurin hava móguleika at samskifta við eitt nú síni avvarðandi.

Til stk. 6

Um støðan er mett bráðfeingis, kann leiðslan í heilt serligum føri taka eina fyribils avgerð um at hava eftirlit við ella forða fyri atgongdini til internet ella telefon. T.d. kann bæði eftirlit og forðing setast í verk eftir hvørt annað innan stutta tíð í einari bráðfeingis støðu.

Dømi: Vandi er fyri, at persónur, við at nýta internet ella telefon at hótta og gera seg inn á annan persón, setir heilsuna hjá hesum persóni í bráðfeingis vanda.

Til 18

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni, ið er fevndur av § 49, stk. 1 í vælfærðarlógini aftur á staðnum, har hann er, ella føra hann aftur hagar, hann fór, um hann kemur sær sjálvum ella øðrum í vanda, og tað verður mett at vera neyðugt at halda honum aftur ella føra hann aftur. Talan er um vandastøður og støður, ið seta trygdina í vanda, har persónurin sjálvur vegna sína heilsustøðu kann rena seg út í óføri, t.d. um hann er til vanda fyri ferðsluna. Eisini er talan um støður, har persónurin hevur ein sjálvoyðandi atburð og kann gera skaða á seg sjálvum ella at vandi er fyri, at persónurin kann gera skaða á aðrar persónar ella fremja onnur brotsverk.

Neyðugt er ikki, at støðan skal vera bráðfeingis. T.d. kann persónurin færast heim, hóast hann ikki er í einari bráðfeingis vandastøðu, men meiri einari sannlíkari vandastøðu. Verður støðan mett bráðfeingis, kann leiðslan og starvsfólk seta inntriv í verk sambært § 6. Fleiri bráðfeingis støður eiga at føra til, at myndugleikin leggur tilmæli sambært § 24 fyri tvingsilsnevndina.

Talan er ikki um ávísan bústað. Talan kann verða um bútilboð, dagtilboð og annað. Tað, ið hevur týðning, er, at inntrivið er neyðugt.

Til stk. 2

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni, ið er fevndur av § 49, stk. 2 í vælfærðarlógini aftur á staðnum har hann er, ella føra hann aftur hagar hann fór um hetta verður mett neyðugt er neyðugt við atlit at sosialnámsfrøðiligu viðgerðini, og tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsomum skaða á heilsu og menning hjá persóninum. Sum dømi kann nevast, um ein unglíngi javnan rýmur av frá bútilboðnum at rúsa seg við rúsevnum ella rúsdrekka.

Menning og heilsa kann fevna um ymsar støður. Eitt nú kann ein støða vera, at unglíngin við sínum atburði fær slík menningar afturstig, at hann er í vanda fyri at vanrøkja sína skúlagongd ella missa sítt arbeiði. Harafturat gera somu atlit seg galdandi sum lýst omanfyri í mun til vandastøður, ið seta trygdina í vanda ella støður har brotsverk verða ella eftir ætlan verða framd. T.d. um persónur hevur ítøkiligar ætlanir um at gera skaða áðrar persónar ella fremja brotsverk.

Neyðugt er ikki, at støðan skal vera bráðfeingis. T.d. kann persónurin færast heim, hóast hann ikki er í einari bráðfeingis vandastøðu, men meiri einari sannlíkari vandastøðu. Verður støðan mett bráðfeingis, kann leiðslan og starvsfólk seta inntriv í verk sambært § 6. Fleiri bráðfeingis støður eiga at føra til, at myndugleikin leggur tilmæli sambært § 24 fyri tvingsilsnevndina.

Talan er ekki um ávísan bústað. Talan kann verða um bútilboð, dagtilboð og annað. Tað, ið hevur týdning, er, at inntrivið er neyðugt.

Til § 19

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at flyta ein persón, ið er fevndur av § 49 í vælfærlógini, frá einum bútilboði til eitt annað egnað bútilboð, t.d. eitt bútilboð, ið er skipað sum ein tryggjað búfyriskipan sambært vælfærlógini.

Endamálið við flytingini er, at myndugleikin hevur ein móguleika at fyrbyrgja harðskapi, hóttanum og serliga vandamiklum støðum, tá allar aðrar loysnir eru royndar uttan úrslit.

Metingin tekur støði í vandanum og teimum hóttanum, ið persónurin orðar. At tað skal verða skilaleyst at lata hann verða búgvandi, og viðurskiftini gera tað neyðugt merkir, at vandin er ítøkiligur og álvarsligur. T.d. at persónurin nýtir sovorðnan harðskap ella hóttir við harðskapi, ið er egnaður til, at starvsfólk og onnur búfólk kenna, at lív og heilsa er í vanda. Einstakir harðskaps tilburðir eru ikki nøktandi til tess at nýta hesa áseting. Harafrat skal kunna víst á, at bútilboðið, ið viðkomandi eftir ætlan skal flytast á, er betur egnað til tørvin hjá persóninum. Undir hesum, um nýggi bústaðurin er betri egnaður, í mun til karmar og innihald, at veita honum neyðuga røkt, umsorgan ella neyðuga sosialnámsfrøðiliga viðgerð. Eisini skal støða takast til um tørstur er á tryggari kørmum og innihaldi í mun til tørvin á persóninum, ið verður fluttur.

Til § 20

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um, at myndugleikin kann hava eftirlit við nýtsluni av telefon og interneti hjá persóni, ið er fevndur av § 49 í vælfærlógini, ið býr í einum bútilboði.

Saman við eftirlitinum, hevur myndugleikin eisini heimild í vælfærlógini at áseta almennar skilhaldsreglur á bútilboðnum, t.d. at internet ikki er loyvt á bútilboðnum um náttina v.m. Talan skal tó ikki verða um forðing fyri at nýta internetið, soleiðis at persónur framvegis hevur atgongd at nýta eina teldu o.a. um neyðugt. Starvsfólk skulu syrgja fyri hesum. Skal veruligt eftirlit havast við nýtsluni, ber til fyri eitt avmarkað tíðarskeið, at skipa viðurskiftuni soleiðis, at eitt starvsfólk hevur regluligt eftirlit við nýtsluni hjá persóninum. Tað vil siga, at nýtsla av internetið uttan nakað eftirlit kann noktast. Í praksis merkir hettar, at persónurin móguliga einans kann nýta internet uttanfyri sítt býli á bútilboðnum, í felagshøli ella einari skrivstovu, har starvsfólk hava móguleika at fylgja við nýtsluni. Sama krav kann setast til eftirlit við telefon, soleiðis at starvsfólk kunnu lurta eftir samrøðuni, ið persónurin hevur. Avtalast kann, at persónurin boðar frá, tá ávísur persónur, ið er orsökkin til eftirlitið, ringir. Tað er leiðslan og myndugleikin, ið seta í verk ítøkiliga eftirlitið. Verksetingin verður gjørd sambært vegleiðing, ið er grundfest í hesum lógaruppskotið. Havast skal í huga, at tøkniliga menningin á økinum kann geva aðrar skynsamar móguleikar í mun til at hava eftirlit við nýtsluni av telefon og internetið.

Tvingsilsnevndin hevur heimild til, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 2

Eina treytin fyri at nýta møguleikan er, at tað er neyðugt í mun til trygd og skilhald á bústaðnum. Hetta verður grundað á eina ítøkiliga meting av umstøðunum. Trygd kann fevna um støður, har onnur búfólk ella starvsfólk koma sær í vanda ella møguligan vanda av viðurskiftum, ið annar persónur hevur ábyrgdina av. Skilhald snýr seg t.d. um vanligar skilhaldsreglur verða brotnar. Hin treytin er, at inntrivið er neyðugt í mun til at tálma ella tarna brotsverki.

Dømi: Persónur hevur samband við ein persón umvegis internet ella telefon, við tí fyri eyga, at fáa til vega og selja ólóglig rúsevni í bútilboðnum.

Dømi: Persónur roynir umvegis internet ella telefon at koma í samband við smábørn við ætlanum um kynsliga samveru.

Dømi: Persónur nýtir telefon ella internet til at gera seg inn á annan persón í bútilboðnum, og at hetta verður kvalifiserað sum møgulig brotsverk.

Dømi: Persónur nýtir telefon ella internet til at gera seg inn á persón, ið býr aðrastaðni enn í bútilboðnum, og at hetta verður kvalifiserað sum møgulig brotsverk.

Dømi: Um maður, yngri enn 18 ár, samskiftir við annan myndugan persón um at fáa til vega ólóglig rúsevni.

Til stk. 3

Myndugleikin leggur eisini tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at forða fyri, heilt ella partvíst, at persónur, ið er fevndur av § 49 í vælfærðarlógini, ið býr í einum bútilboðið, fær atgongd til internet ella telefon. Hetta kann eitt nú gerast við at taka burtur SIM kortið úr fartelesfonini og taka burtur móttalu úr teldu, um hetta letur seg gera.

Um forðingin ikki veruliga letur seg gera, er møguleiki fyri at leggja hald á ognarlutin, um treytirnar fyri hesum annars eru loknar.

Tvingsilsnevndin hevur heimild til, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 4

Neyðugt er ikki at myndugleikin fyrst hevur framt eftirlit við nýtsluni áðrenn forðing kann setast í verk. Inntrivið skal tó altíð verða í tráð við § 3. Sambært innihaldinum í dóminum, kunnu viðurskiftini kring persónin verða av slíkum slagi, at forðing av nýtsluni má setast í verk áðrenn eftirlit kann verða framt.

Dømi: Myndugleikin hevur eftirlit við samskifti hjá persóni, ið er dømdur fyri pedofili og hevur samskifti á internetinum við børn. Hóast myndugleikin hevur sett í verk átøk í verk, er støðan ikki loyst. Myndugleikin kann í slíkum føri taka stig til, at nýtslan verður forðað fyri eitt avmarkað tíðarskeið.

Til stk. 5

Persónurin skal altíð ótarnaður kunna samskifta við almennar myndugleikar ella advokat. Hetta er eitt minsta krav, ið myndugleikin altíð skal eftirlíkað. Tó er framvegis galdandi, at inntriv skulu lúka treytirnar í § 3 um nýtslu av inntrivið. Tað merkir, at um ikki týðandi

viðurskipti tala ímóti tí, skal persónurin hava móguleika at samskipta við eitt nú síni avvarðandi.

Til stk. 6

Um støðan er mett bráðfeingis, kann leiðslan í heilt serligum føri taka eina fyribils avgerð um at hava eftirlit við ella forða fyri atgongdini til internet ella telefon. T.d. kann bæði eftirlit og forðing setast í verk eftir hvørt annað innan stutta tíð í einari bráðfeingis støðu. Ofta er talan um at persónur verður tikin á búri.

Dømi: Vandi er fyri, at persónur, við at nýta internet ella telefon at hótta og gera seg inn á annan persón, setir heilsuna hjá hesum persóni í bráðfeingis vanda. Ella at persónur hevur skaðiligt samskipti við smábørn.

Til § 21

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um, at myndugleikin kann fremja kanning av ognarlutum og býli hjá persóni, ið er fevndur av § 49 í vølførlógini og býr í bútilboði.

Tvingsilsnevndin hevur heimild til, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 2

Treytin er, at kanningin skal vera neyðug í mun til trygd og skilhald, undir hesum at tálma ella tarna brotsverki.

Dømi: Um myndugleikin hevur orsök at halda, at ein persónur, ið er dømdur fyri eldáseting, hevur eldfima vesku og fleiri eskjur av sváulpinum í býlinum.

Dømi: Um myndugleikin hevur orsök at halda, at ein persónur, ið er dømdur fyri pedofili, hevur teldu, teldil ella farteleson í býli sínum við atgongd til internet. T.d. um myndugleikin hevur fingið góðkent inntriv um at forða fyri interneti.

Starvsfólk hava móguleika at kanna býli, klæðir, taskur og aðrar ognarlutir hjá viðkomandi við tí fyri eyga at kanna, um persónurin hevur vápn, sváulpinnar, borðknívar, reip ella annað, ið kann seta trygd og skilhald í vanda ella vera amboð til brotsverk.

Til stk. 3

Kanningin skal fremjast av tveimum starvsfólkum, og heimild er ikki hjá starvsfólkunum at nýta vald til tess at fáa framt kanningina. Um persónurin setir seg ímóti, ber til hjá leiðsluni at boðsenda løgregluni at fremja kanningina.

Til stk. 4

Um støðan ikki kann bíða, kann inntrivið setast í verk fyríbils. Hettar er t.d. um starvsfólk gerast varug við, at ein persónur, ið hevur dóm fyri eldáseting, hevur fleiri eskjur av sváulpinum í sínum býli.

Til § 22

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um, at myndugleikin kann leggja hald á ognarlutir, ið persónur, ið hevur fingið dóm og býr í bútilboði, hevur í síni varðveitslu.

Tvingsilsnevndin hefur heimild til, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 2

Myndugleikin metir stöðuna á sama hátt, ið lýst er omanfyri viðvíkjandi § 21.

Dømi: Myndugleikin kann fáa heimild at leggja halda á teldu hjá persóni, ið er forðaður í at nýta internetið sambært § 20, um treytirnar fyri hesum eru loknar.

Dømi: Myndugeikin kann fáa heimild at leggja hald á svávpinnar og eldfima vesku hjá persóni, um treytirnar fyri hesum eru loknar.

Til stk. 3

Verður hald lagt á ognarlutir, skal persónurin kunnast um hettar og føra ein lista yvir teir ognarlutir, ið hald er lagt á. Hetta er til tess at verja rættartrygdina hjá persóninum og at fáa skjalfestar upplýsingar um teir ognarlutur, ið hald er lagt á.

Til stk. 4

Um stöðan ikki kann bíða, kann inntrivið setast í verk fyribils. Um t.d. mett verður, at hóttandi vandi er fyri, at persónur, sum í døminum omanfyri, fer at seta eld á býli hjá sær. Í hesum høpi kann fyribils avgerð sambært bæði § 21 og 22 koma eftir hvørja aðra innan stutta tíð í einari bráðfeingis stöðu. Ofta er talan um, at persónur verður tikin á búi.

Til § 23

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina, um at myndugleikin kann læsa býli um náttina hjá persóni, ið er fevndur av § 49 í vølfærlógini og býr í bútilboði.

Tvingsilsnevndin hefur heimild til, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Inntrivið er viðkomandi, um persónur við dómi býr í einum bútilboði, ið ikki er ein tryggjað búfyriskipan.

Til stk. 2

Atlit skulu takast at trygd og skilhaldi, undir hesum at mett verður, at persónurin annars er í vanda fyri at rýma frá bútilboðnum. Tað skal verða sannlíkt, at persónurin kann rýma. T.v.s. at um persónurin hefur rýmt fyrr, er hetta nakað, ið talar fyri sannlíkindunum í hesum høpi.

Allar treytirnar í § 23, stk. 2, nr. 1– 5 skulu vera loknar, áðrenn inntrivið kann setast í verk.

Regluligt eftirlit merkir, at tað ikki er neyðugt, at sitandi vakt er uttan fyri hurðina hjá viðkomandi. Persónurin skal tó hava veruligan móguleika at heita á hjálp í stundini, um hetta gerst neyðugt.

Til stk. 3

Um stöðan ikki kann bíða, kann inntrivið í heilt serligum føri setast í verk fyribils. Tá skal vandin fyri, at viðkomandi rýmir, vera hóttandi og ítøkiligur, t.v.s. ikki bara ein sannlíkur vandi.

Til § 24

Áseting um, hvat tilmæli til tvingsilsnevndini í minsta lagi skal innihalda.

Greiðast skal frá grundgevingini fyri, hví myndugleikin metir, at inntrivið er neyðugt, t.v.s., at myndugleikin skal vísa á tey viðurskifti, ið gera tað neyðugt at seta inntriv í verk. Myndugleikin hevur ábyrgd av at lýsa málið út í æsir, soleiðis at tvingsilsnevndin fær greitt málið skjótast gjørligt.

Myndugleikin skal í tilmælinum meta um tíðarkarmin fyri inntrivinum, t.e. hvussu leingi inntrivið verður mett at vara. Harafturat skal myndugleikin, um støðan loyvir tí, meta um tørvur er á at mæla til at gildistíðin verður óavmarkað.

Neyðugt er, at myndugleikin við læknaváttan o.tíl. veitir prógv fyri møguligum sálarligum virkistarni hjá persóninum og veitir tvingsilsnevndini aðrar viðkomandi upplýsingar í mun til málið.

Eisini skal greiðast frá, hvat myndugleikin hevur gjørt, áðrenn avgerð um at leggja tilmæli um inntriv varð tikin. T.v.s., at vísast kann á, hvussu tænan er skipað áðrenn, og hvat fyri tænanu, persónurin hevur fingið.

Haraftrat skulu persónurin, advokatur hansara og avvarðandi hava møguleika at viðmerkja ætlaða inntrivið. Viðmerkingarnar hava ikki serlig formkrøv og kunnu eisini innihalda onnur skjøl o.a.

Til stk. 2

Um inntrivið er fevnt av §§ 13, 14, 16 og 19 skal eisini greiðast frá, hvussu nýggi bústaðurin er innrættaður, og hvussu myndugleikin metir, at nýggi bústaðurin framhaldandi fær veitt neyðugu tænanu til persónin. eru broytingar, neiligar ella jaligar, í mun til nýggja bústaðin, skal greiðast frá hesum.

Til stk. 3

Avvarðandi kunnu heita á myndugleikan um at leggja tilmæli um ávíst inntriv fyri tvingsilsnevndina.

Til stk. 4

Um myndugleikin ger av, at tørvur er á inntrivinum, leggur myndugleikin eitt tilmæli sambært stk. 1 ella 2 fyri tvingsilsnevndina.

Um myndugleikin ger av, at tørvur ikki er á inntrivinum, leggur myndugleikin eina frágreiðing fyri tvingsilsnevndina at taka støðu til. Frágreiðingin skal innihalda viðmerkingar frá avvarðandi.

Tvingsilsnevndin kann taka undir við frágreiðingini, ella mæla myndugleikanum til at leggja eitt tilmæli um inntrivið fyri nevndina.

Til § 25

Í sambandi við fyribils avgerðir, ið tiknar eru sambært hesum lógaruppskoti, skal myndugleikin í seinasta lagi 7 dagar eftir leggja tilmæli sambært § 24 fyri tvingsilsnevndina at taka støðu til.

Til § 26

Galdandi fyrir § 10, § 13, stk. 1 og 4, §§ 14-16, §§ 18-19 og § 23 skal myndugleikin tryggja, at persónurin ella avvarðandi fáa hjálp frá advokati. Talan er í hesum føri um víðfevnd frælsistöku inntriv har persónurin eitt nú verður fluttur uttan samtykki og hildin aftur á bústaði sínum.

Tískil hevur tað týdning fyri rættartrygdina hjá persóninum ella avvarðandi, at møguleiki er at fáa hjálp frá advokati at røkja neyðug áhugamál í hesum førum.

Til stk. 2

Advokaturin ger sínar viðmerkingar, og myndugleikin skal hava hesar við í tilmælinum hjá myndugleikanum. Advokaturin hevur eisini møguleika at møta í tvingsilsnevndini, um hann og hansara klientur hava ynski um tað.

Til stk. 3

Myndugleikin rindar fyri advokathjálpin.

Til § 27

Leiðslan hevur ábyrgd av at skráseta og at frágreiðing verður gjørd.

Til stk. 2

Skráseting verður framd á serligum oyðublaðið. Oyðublaðið, ið myndugleikin hevur ábyrgdina av at framleiða, skal í minsta lagi innihalda navn á persóninum, lýsing av inntrivinum, grundgeving fyri inntrivinum, nær inntrivið er sett í verk og hildið uppát, t.e. dato og klokktíð. Tað hevur týdning at vísa á, at hóast góðkenning er fingin til vega um at heimild er fyri inntrivum, er tað framvegis leiðslan, ið hevur ábyrgd fyri útinningini av inntrivinum. Øll inntriv skulu skrásetast hvørjaferð, um tey ikki eru fevnd av §§ 8, 9, 11 og 12.

Øll inntriv merkir, at eisini óheimilaði, t.e. inntriv, ið ikki eru heimilaði í hesum lógaruppskoti, skulu skrásetast.

Til stk. 3

Inntriv sambært §§ 8, 9, 11 og 12 skulu skrásetast fyrstu ferð inntrivið verður sett í verk. Síðani skal ein frágreiðing gerast hálvárliga í sambandi við framhaldandi nýtsluna av inntrivinum. Hettar er tí, at mett verður, at ásetingarnar einamest eru bornar av umsorganarligum atlitum, har sjálvsavgerðarrætturin ikki á sama hátt verður álopin.

Ovbyrjan av skráseting er eisini eitt atlit í hesum høpi, soleiðis at tíðin, ið annars skuldi farið til umsorgan, heldur fer til skráseting, ið ikki í øllum førum tænar einum haldgóðum endamálið. Við einari savnandi frágreiðing ber eisini betur til at leggja framhaldandi røktina til rættis og samstundis fáa eitt neyðugt fakligt yvirlit og innlit í støðuna hjá viðkomandi.

Til § 28

Leiðslan hefur ábyrgd av at fráboðan verður framd.

Til stk. 2

Øll inntriv, eisini óheimilaði, skulu fráboðast myndugleikanum, skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir at inntrivið er skrásett.

Til stk. 3

Myndugleikin skal fráboða avvarðandi, m.a. foreldrum, skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at myndugleikin hefur fingið fráboðanina.

Er persónurin fevndur av løgtingslóg um barnavernd, skal fráboðan eisini stílast til avvarðandi barnaverndartænastu.

Til stk. 4

Frágreiðing sambært § 27 skal fráboðast myndugleikanum skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at hon er gjørd. Myndugleikin skal fráboða avvarðandi, m.a. maka, um frágreiðingina.

Til stk. 5

Seinast í mánaðinum, t.e.ultimo, hvørt hálvár, letur myndugleikin tær fráboðanir um skrásett inntriv og frágreiðingar til tvingsilsnevndina.

Til § 29

Áseting um gildistíð í sambandi við góðkenning av tilmæli um inntriv. Summi inntriv hava - soleiðis sum inntrivini eru háttáði - ikki nakra gildistíð uttan væntaða tíðarkarmin, ið er kring inntrivið, t.d. tá persónur verður fluttur sambært §§ 13 og 14.

Tvingsilsnevndin hefur móguleika at áseta eina styttri gildistíð. Ásetingin hefur einans eitt ovara mark. Nevndin ásetir gildistíðina við støði í metta tíðarkarminum, ið myndugleikin hefur upplýst í tilmælinum. Nevndin kann avmarka gildistíðina, um t.d. avvarðandi sambært viðmerkingunum í tilmælinum eru púra ósamd ella ikki heilt samd við myndugleikan. T.d kann ásetast ein gildistíð á 1 til 2 mánaðir, um viðurskiftini skulu roynast varliga fyrst.

Harafturat hefur nevndin móguleika at áseta óavmarkaða gildistíð í sambandi við at persónurin eitt nú hefur eina demenssjúku, ið bara verðsnar og líkt er til, at tørvurin á inntrivinum ikki fer at minka við tíðini.

Tá gildistíðin er lokin, ella innan hon er lokin, skal myndugleikin leggja nýtt tilmæli fyri nevndina, um tørvur er á hesum.

Til stk. 2

Gildistíðirnar eru ymsar í vavi, hetta tí at inntrivini eru ymisk og ikki eins í mun til hvussu víðfevnd tey eru í mun til sjálvsavgerðarrættin o.a. Galdandi er tó altíð, at myndugleikin og leiðslan støðugt hava ábyrgd fyri, at inntrivið tæinir sínum endamálið og um neyðugt grundarlag er fyri at nýta inntrivið. Inntriv, ið mest av øllum eru grundaði á umsorganarlig atlit, hava longstu móguligu gildistíðina hvørja ferð.

Til § 30

Ásett er, at avgerð um góðkenning, ið er tikin av tvingsilsnevndini, ikki kann kærast til annan fyrisingarligan myndugleika. Tvingsilsnevndin skal skjótast gjørligt leggja avgerð, ið nevndin hevur tikið, fyri Føroya rætt, um persónurin, avvarðandi ella advokatur hansara ynskja tað.

Til stk. 2

Avgerðir um bráðfeingis inntriv, onnur inntriv, ið ikki neyðturviliga eru fevnd av lógaruppskotinum og fyribils avgerðir um inntriv, kunnu innan 4 vikur kærast til tvingsilsnevndina. Í mun til fyribils avgerðir er galdandi at tær innan 7 dagar í tilmæli sambært § 24 skulu leggjast fyri tvingsilsnevndina. Ein kæra kann í roynd og veru fylgja við tilmælinum sum viðmerking til inntrivið. Í øðrum førum verður kæran viðgjørd aftaná.

Kann kæran ikki avgreiðast innan nevndu freist, skal tann, ið hevur kærurætt, hava fráboðan um orsøkina til tess. Orsøkin skal vera verulig og saklig. T.d. um málið er fløkt, at tørvur er á neyvri greining v.m.

Dømi. Fyribils inntriv verður góðkent av tvingsilsnevndini. Kæra um fyribils inntrivið er tvingsilsnevndini í hendi aftaná at góðkenningin er givin. Tvingsilsnevndin kann gera av at góðkenningin fellur burtur, um nýggjar upplýsingar geva orsök til hettar. Um tvingsilsnevndin ikki finnur orsök til at góðkenningin fellur burtur, skal hon eftir áheitan leggja málið fyri Føroya rætt.

Til stk. 3

Inntriv, ið verður framt sambært góðkendum tilmæli, kann kærast til tvingsilsnevndina. Kærast kann í allari gildistíðini, ið er ásett sambært góðkenningini.

Dømi: Tvingsilsnevndin góðkennir at persónur kann haldast aftur á bústaði sínum. Við stóðið í tilmælinum verður ein gildistíð fyri inntrivinum at galda í 6 mánaðir. Tá 3 mánaðir eru farnir meta avvarðandi at grundarlag ikki longur er fyri inntrivinum. Myndugleikin er ósamdur og letur ikki við seg koma. Avvarðandi kæra til tvingsilsnevndina, soleiðis at nevndin kann taka málið upp aftur. Nevndin kann síðani staðfesta, at grundarlag framvegis er fyri inntrivinum, ella at inntrivið skal steðgast alt fyri eitt.

Ásett er, at kæra um inntriv skal avgreiðast skjótast gjørligt og í seinasta lagi 7 dagar eftir, at kæran er móttikin. Kann kæran ikki avgreiðast innan nevndu freist, skal tann, ið hevur kærurætt, hava fráboðan um orsøkina til tess. Orsøkin skal vera verulig og saklig. T.d. um málið er fløkt, at tørvur er á neyvri greining v.m.

Til stk. 4

Ásett er, at persónur, ið er 15 ár og eldri, advokatur hansara og avvarðandi hava rætt til at kæra sambært hesi løgtingslóg.

Til stk. 5

Tað er týðningarmikið, at kæruegleiðing verður latin teimum, ið kunnu kæra eina avgerð sambært hesari áseting. Um inntrivið er bráðfeingis, skal kæruegleiðing latin so skjótt sum tilber og í seinasta lagi aftan á, at inntrivið er endað. Er møguleiki fyri at geva kæruegleiðing innan inntrivið verður sett í verk, skal hetta gerast.

Til § 31

Gildiskoman er ásett til 1. januar 2020, tí lógaruppskotið hoyrir saman við vælfærlógini, ið somuleiðis hevur gildiskomu 1. januar 2020. Eisini er tørvur á einum ávísum tíðarkarmi at skúla og vegleiða starvsfólk, at seta tvingsilsnevndina og fáa mannagongdir ásettar fyri virksesemi hjá nevndini.

Almannamálaráðið, 6. mars 2019

Eyðgunn Samuelsen
landsstýrismaður

/ Eyðun Mohr Hansen

Yvirlit yvir fylgiskjøl:

- Fylgiskjal 1: Etiska ráðið**
- Fylgiskjal 2: Almannerkið**
- Fylgiskjal 3: Dátueftirlitið**
- Fylgiskjal 4: Fakfelagssamstarvið**
- Fylgiskjal 5: Fíggjarmálaráðið**
- Fylgiskjal 6: Fountainhúsið**
- Fylgiskjal 7: Vinnuhúsið**
- Fylgiskjal 8: Føroya Kærustovnur**
- Fylgiskjal 9: Føroya Landfúti**
- Fylgiskjal 10: Heilsuhjálparafelag Føroya**
- Fylgiskjal 11: Heilsutrygd**
- Fylgiskjal 12: Heilsurøktarafelagið**
- Fylgiskjal 13: Felagið heim og skúli**
- Fylgiskjal 14: Heilsu- og Innlendismálaráðið**
- Fylgiskjal 15: Heilafelagið**
- Fylgiskjal 16: Kommunufelagið**
- Fylgiskjal 17: Kriminallforsorgin**
- Fylgiskjal 18: Landsfelag Pensjónista**
- Fylgiskjal 19: MEGD**
- Fylgiskjal 20: Mentamálaráðið**
- Fylgiskjal 21: Sosialráðgevarafelag Føroya**
- Fylgiskjal 22: Justitsministeriet**